

CONTRA

nr 2 2009 (nr 204 från starten) årgång 35 Pris 25:-



Dick Erixon
Farväl till glödlampan
Vad är sharia-lagar?

garanterat
politiskt inkorrekt



CONTRA

garanterat politiskt inkorrekt tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472
Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare
Géza Molnár

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM
Telefon 08-720 01 45
E-post redax@contra.nu
Internet hemsida <http://www.contra.nu>
Sluten del endast för prenumeranter:
<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>
Användarnamn och lösenord finns bara i den tryckta versionen av Contra.

Prenumeration

Minst 175, rekommenderat 250 kronor, per år. Inbetalas på plusgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 5682-0392.
Finland: Minst 20 euro per år.
Bankgiro Sampo 800018-70846087.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár
Redaktion: Géza Molnár, Fredrik Runebert, Tommy Hansson och C G Holm
Övriga medarbetare: Benny H. V. Andersson, Karl-Göran Bottwyk, Bertil Häggman, Bertil Lindblom, och David Stavenheim samt Christer Arkefors i Italien, Bertil Wedin i Mellersta Östern och Allan C. Brownfeld i USA.

Presslagd 2009-04-14
Strands Grafiska, Lindesberg 2009

Detta nummer har bloggaren och debattören Dick Erixon på omslaget. Han är en av Sveriges mest lästa bloggare och han är dessutom ordförande i Medborgarrättsrörelsen. På sidorna 18–19 finns en intervju med Dick Erixon. Du kan läsa om hans syn på aktuella samhällsfrågor.

CONTRA-NYTT

www.socialism.se

Contra har sedan flera år disponerat domänen [socialism.se](http://www.socialism.se). Nu har arbetet med att fylla sajten med innehåll kommit igång. Det är gamle Contra-medarbetaren Filip Björner som håller ihop arbetet.

Avsikten är att det ska gå att läsa allt man behöver veta om den ideologi som kostat hundratals miljoner människor livet. Än så länge är sajten bara i sin linda. Men det finns alltmer att läsa på www.socialism.se och redaktionen är tacksam för alla förslag till förbättringar. Ja, även hela avsnitt eller sektioner som kompletterar det material som nu publicerats är välkommet!

När tiden är mogen och sidans innehåll mer utarbetat kommer Contra att medverka till att göra sidan känd för en bredare allmänhet. Men nu, under uppbyggnads-skedet, är sidan främst avsedd för de verkliga entusiasterna, dvs Contra-läsarna. Mejla Dina synpunkter till socialism.se@contra.nu

www.contra.nu

är adressen till Contras hemsida. Där hittar Du ständigt aktuellt material i form av den elektroniska veckoutgåvan "Veckans Contra", länktips i hundratals och inte minst tillgång till Contras anslagstavla, där Contra-läsare kan debattera dagens aktuella frågor.

Vi ger också läsarna möjlighet att läsa gamla utgåvor av pappers-tidskriften. Contra från årgång 1975 och årgångarna 1998–2005 finns med undantag för några enstaka nummer tillgängliga i sin helhet på nätet. Rent tekniskt finns det möjlighet att fylla på med tidigare årgångar, men det kräver att någon kan ta den tid som behövs för att omvandla det elektroniska material som vi skickat till tryckeriet till läsbara filer (eller för 1970-talet och början av 1980-talet scanna in pappersexemplar av tidningen). Har Du möjlighet att hjälpa till, hör av Dig till redaktionen!

The Soviet Story

är en film som från början beskriver den socialistiska ideologin och hur den har drabbat mänskligheten. Filmen är ursprungligen gjord i Lettland, men finns nu textad till ett flertal språk, däribland svenska. Du kan gå in på <http://www.thesovietstory.com> för att läsa mer och se en trailer, eller gå in på webbshopen <http://www.neoflix.eu/store/PER53/> för att köpa Ditt exemplar.

Contras finanser

Vi värdjade i förra numret av Contra om ekonomiskt stöd för att säkra finansieringen av Contra under 2009. Flertalet av dem som ställde upp bland "Contras vänner" under 2007 och 2009 står kvar även under 2009. Men tyvärr är det så att de kärva ekonomiska tiderna tvingat några att lämna skaran som ger 5.000 kronor i bidrag till Contra under ett år. Har Du möjlighet att fylla någon av de tomma platserna är det ett verksamt bidrag till att säkra 2009 års utgivning!

Vi har full förståelse för de många som inte kan göra en så stora insats som "Contras vänner" – det rörde sig om bara tolv personer under förra året. Men de "vanliga" läsarna bidrog tillsammans med lika mycket i bidrag som de tolv. Då handlar det om någon eller några hundralappar. Även i dessa kärva tider ska det väl finnas utrymme för detta hos de allra flesta?

Vi hoppas att Du undersöker Dina möjligheter att bidra till den fortsatta utgivningen av en tidskrift som är inne på sitt trettiofemte år i frihetens tjänst!

Paralleller mellan autonoma och RAF

I kölvattnet av det Kalla krigets slut och den ekonomiska krisen under 1990-talet följde ett uppsving för den politiska vänsterextremismen. Vad som kan kallas ett nytt slags fascism, med galopperande intolerans och våldsmentalitet som tydligaste kännemärken, bredde ut sig. Under senare tid har vi kunnat bevittna extremistdåd av typ varuhusbränder och mordförsök.

★★★ I slutet av februari inträffade till synes väl koordinerade brandattentat mot fyra stormarknader i Södertälje: Willys och ICA i anslutning till Weda-området, Tempo i Saltskog samt Willys i Södra-området. Av dessa totalförstördes ICA, under det att Willys i Weda och Tempo fick mycket omfattande skador. Däremot lyckades personalen släcka elden på Willys i Södra innan den hann sprida sig.

Värden för mångmiljonbelopp gick till spillo och hundratals anställda blev utan jobb. Bränderna, som uppstod genom tidsinställda bombmekanismer, startade i samtliga fall i varuhusens chipsavdelningar vilket fick många butiker att rensa hyllorna med chipspåsar.

Attentaten hade föregåtts av två mindre butiksbränder i Södertälje (vilka också startade i chipshyllorna). Butiksägarna informerades om att den så kallade autonoma gruppen Global intifada klistrat upp affischer som uppmanade till attentat mot butiker som säljer amerikanska varor; affischerna innehöll även anvisningar om hur man tillverkar en brandbomb.

Autonoma våldsaktivister

Drygt en vecka efter de förödande Södertälje-bränderna uppstår kaos då våldsaktivister ur det autonoma nätverket samt militanta Hamas-anhängare ger sig på utkommenderad polis i samband med Davis Cup-matchen i tennis mellan Sverige och Israel i Baltiska hallen i Malmö. De mestadels svartklädda våldsaktivisterna idkar skadegörelse mot polisens tjänstefordon och kastar gatsten mot poliserna; en polisman känner sig så hotad att han drar sitt tjänstevapen. Andra vänsterterrorister försöker storma Baltiska hallen. Ett 90-tal marodörer omhändertogs av polis och bussas till platser utanför Malmö. Ett tiotal personer grips på platsen, varav en anhålls för våld mot tjänsteman.

Det råder liten tvekan om att de skyldiga, både i fallet med bränderna i Södertälje och



Varuhuset Willys i Weda-området drabbades svårt av brandattentaten i Södertälje. (Foto: Tommy Hansson)

kravallerna i Malmö, är våldsverkare från det autonoma nätverket – det må sedan kalla sig Global intifada, som i Södertälje, eller Det är vi som bestämmer, som i Malmö. I andra sammanhang har man använt beteckningar som Antifascistisk aktion (AFA) och Osynliga partiet. ”Det känns som det finns en direkt koppling mellan händelserna i Malmö och Södertälje”, citeras exempelvis historikern Anders Bergman, som

tommy.hansson@contra.nu

är specialiserad på europeisk vänster- och högerextremism, i nyhetsmagasinet *Fokus* (10/2009).

I Malmö tillät arrangörerna av demonstrationen mot tennismatchen, Stoppa matchen, de autonoma att ingå som en egen grupp i det stora demonstrationståget vilket samlade omkring 2 000 personer i en marsch som började vid Stortorget och slutade vid Baltiska hallen. Magnus Sandelin, expert på extremiströrelser i Sverige och författare till boken *Extremister. Människorna bakom attentaten* (Pocketförlaget

2007/2008), anser att det var en allvarlig blunder av arrangörerna att låta den cirka 200 man starka autonomgruppen gå med i demonstrationståget.

Sandelin citeras i *Expressen* den 8/3 2009: ”Om arrangörerna vill framstå som trovärdiga skulle de sagt rent ut att de autonoma nätverken inte är välkomna. Självklart var de medvetna om risken för kravaller, men de vill inte klippa banden till den vänsterextrema rörelsen. För att bekämpa extremismen måste alla ta avstånd från den.”

Tidigare hade Stoppa matchen-arrangörerna nekat den nazistiska gruppen Kamratskap Karlskrona (KK) att vädra sitt judehat genom att delta i protestaktionen mot Davius Cup-matchen. Autonoma aktivister, som har våldsbenägenheten, antisemitismen och Israel-hatet gemensamma med nazisterna, var dock välkomna. Talare vid Baltiska hallen var bland andra partiledaren Lars Ohly (v) och palestinaaktivisten Per Gahrton (mp).

I detta nummer av *Contra* finns det flera artiklar som handlar om politiskt våld och politisk extremism, ett tema som dessvärre blivit högst aktuellt i Sverige genom de så kallade autonoma gruppernas mordbränder och våldstentat. Detta ämne tas upp på sidorna 3–4. Sedan följer en artikel om Folke Bernadotte och den israeliska Sternligans mord på honom (sidorna 5–6), en artikel om det städse aktuella islamistiska våldet (sidorna 7–8) samt på sidorna 15–17 en exposé över politiska mord genom historien. Vi följer upp detta tema genom erbjuda läsarna Tommy Hanssons politiska thriller *Skjut Konungen!*, som handlar om ett fiktivt attentatsförsök mot kung Gustaf V i samband med OS i Stockholm 1912. Boken beställes från Stiftelsen Contra genom att 165:- insättes på plusgiro 85 95 89-4, alternativt bankgiro 5682-0392. Skriv ”Skjut Konungen!” på talongen!

Blundar för vänstervåld

I sin uppmärksammade bok *Extremister* belyser Magnus Sandelin människorna och motivationen bakom tre politiska våldsaktioner under senare år:

Hösten 2004 gjorde sig några personer med anknytning till den nationalsocialistiska rörelsen i Sverige skyldiga till omfattande skadegörelse under en vandaliseringsturné i Mellansverige. Målsättningen var att starta en national-socialistisk revolution. I december 2005 attackerades en vallokal, öppen för exilrakier i Sverige, med brandbomber av personer som påstod sig utgöra en svensk gren av det islamistiska terrornätverket al-Qaida. I februari 2006 hittar anställda vid McDonald's i Nyköping en brandbomb som gömts på en kundtoalett. Aktiva i en militant vänstergrupp greps och förklarade att målet med attentatsförsöket – bombmekanismen fungerade inte – var att döda så många som möjligt i syfte att slå ett slag mot ”kapitalismen”.

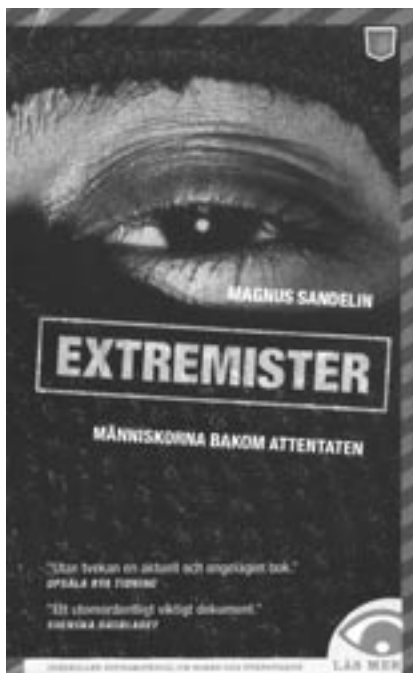
Magnus Sandelin har uppfattningen, att representanter för det politiska etablissemanget har en olycklig tendens att blunda för det vänsterextrema våldet och upprätthåller i en del fall kontakter med grupper av typ AFA, Motkraft och Syndikalistisk ungdom, förmodligen för att själva demonstrera sin öppenhet för radikalt engagemang av ungdomligt slag. Kanske finns också baktanken, att de ungdomliga aktivisterna en dag kommer att överge sin extremistiska verksamhet och söka sig till de etablerade partierna.

Sandelin ger flera exempel på etablissemangets försök att göra den militanta vänstern rumsren.

Paralleller till RAF

Det kanske mest oroande med det autonoma vänstervåldet är de paralleller som kan dras till de terroristgrupper som härjade i delar av Västvärlden på 1960- och 1970-talen: Rote Armee Fraktion (RAF, mer känt som Baader-Meinhof-ligan) i Västtyskland, Action Directe i Frankrike, Brigade Rossi i Italien, Röda Armén i Japan med flera.

RAF:s ideologi och målsättning kommer till belysning i boken *RAF: texter*, som utgavs på svenska av Bo Cavefors bokförlag 1977. Boken består av ett antal texter som författats av de ledande RAF-profilerna, av vilka Andreas Baader och Ulrike Meinhof var de mest kända. De löpande texterna har



den egenheten att de inte innehåller några stora bokstäver, vilket möjligen skall vara ett uttryck för en respektlös, anti-auktoritär hållning. Dessutom är texterna oerhört svamliga och pinsamt pseudointellektuella men icke desto mindre intressanta.

På sidan 236 finns bokens viktigaste citat: ”ni talar inte om det politiska priset för den imperialistiska staten, för denna jakt på endast en liten enhet av raf. eftersom ett mål för den revolutionära aktionen - för dess taktik i denna utvecklingsfas - är att tvinga staten till öppet framträdande, till en reaktion, där repressionens, repressionsapparatens struktur, blir synbar, fattbar och förmedlas som en kampbetingelse för det revolutionära initiativet.”

Staten skall alltså tvingas till våldshandlingar som skall påvisa dess fascistoida prägel. Detta var syftet med RAF:s politiska nidingsdåd, av vilka det mesta kända var kidnappningen av och mordet på den västtyske arbetsgivarchefen Hanns Martin Schleyer. Det är uppenbart att de autonoma grupperingarna i dagens Sverige har samma målsättning: det etablerade, ”kapitalistiska” samhället (som anses samarbeta intimt med USA och Israel) är fienden, och särskilt då polisen, som anses vara detta samhälles försvarsstyrka.

Det finns dock en väsentlig skillnad mellan grupper som RAF och de autonoma i Sverige: de sistnämnda saknar den ekonomiska uppbackning från kommunistblocket med Sovjetunionen i spetsen och skurkstaten som Khadaffis Libyen vilka

RAF, IRA med flera hade tillgång till.

Våldet får tala

Det verkligt illavarslande är att Baader-Meinhof-ligan också startade med attentat mot varuhus i slutet av 1960-talet. Därefter gick man vidare med mord, kidnappningar och annan form av terror. Det finns därför anledning att frukta att de svenska autonoma extremisterna kommer att gå samma väg. Försök har redan gjorts: Vavra Suk, redaktör för Nationaldemokraternas tidning *Nationell Idag* blev för en tid sedan misshandlad och knivskuren av ett 20-tal AFA-människor; även Erik Almqvist, ordförande i Sverigedemokratisk ungdom (SDU), angreps av knivförsedda vänsterextremister men lyckades undkomma.

En annan likhet mellan Baader-Meinhof-aktivisterna och de autonoma våldverkarna är att de kommer från i regel välbeställda hem där de aldrig behövt sakna något. Ofta är det fråga om begåvade och intelligenta personer, som dock av någon anledning saknar förmågan till nyanserat tänkande och mänsklig empati.

I stället blir det våldet och terrorism som får tala.

" Hamas! Hamas! Gasa judarna!"

★ Vid en Palestina-vänlig demonstration i Amsterdam den 3 januari skanderades av Hamas-demonstranter på arabiska "Hamas, Hamas! Gasa judarna!" "Död åt judarna!" Sådana ramsor har även hörts vid svenska Israel-fientliga manifestationer. Mitt i mobben i Amsterdam befann sig den socialdemokratiska parlamentsledamoten Harry van Bommel.

Den nederländske parlamentarikern sade sig då han blev intervjuad inte ha hört dessa paroller, säkerligen därför att han – vilket framgår av en video som lagts ut på YouTube – var i full gång med att skandera "Intifada, intifada, Palestina vry", det vill säga på nederländska.

Den utkommenderade holländska polisen ingrep inte mot rashetsarna. Däremot grep man en motdemonstrant som viftade med Israels flagga! Polisens tafatta uppträdande vid en Israel-vänlig demonstration i Malmö, som utsattes för våldsamma motdemonstranter som skrek "Död åt judarna" på arabiska, i slutet av januari visade att även den svenska ordningsmakten tycks ha liknande instruktioner.

Bernadotte: medlare och mordoffer

Folke Bernadotte (1895-1948) är i dag bortglömd av det officiella Sverige. Han var son till prins Oscar Bernadotte och dennes maka, Ebba Munck av Fulkila. Fadern, en yngre bror till kung Gustaf V, var en bekännande kristen, och det var om honom och brodern Eugen som Viktor Rydberg skaldade: "Prinsar födas inte lika, en vill måla, en predika."

★★★ Folke Bernadotte erhöll många uppdrag, men de han är främst förknippad med är räddningsaktionen med de Vita bussarna samt medlingsuppdraget i Palestina, som slutade med hans död. På senvintern 1945 befann sig det nationalsocialistiska Tyskland i dödsryckningar. Detta kan ses som en bakgrund till att den svenska hjälpexpeditionen kom till stånd. Initiativtagare till aktionen var den i Stockholm verkande norske diplomaten Niels Christian Ditleff, vilken ivrade för frigivning av norska och danska fångar från tyska koncentrationsläger. Ditleff hade tanken att en sådan räddningsaktion skulle ske i det svenska Röda korsets namn, varför han tog kontakt med dess vice ordförande, greve Folke Bernadotte.

Med rekommendationer från sin farbror prins Carl, Röda korsets ordförande, och med svenska regeringens goda minne, avreste Bernadotte till Tyskland. Efter att först ha träffat en av Heinrich Himmlers närmaste män, säkerhetspolisens chef Ernst Kaltenbrunner och sedan utrikesminister Joachim von Ribbentrop, lyckades Bernadotte till sist få till stånd ett möte med Himmler, vilken kan sägas ha varit Tysklands mäktigaste man efter Hitler.

Bernadottes antikommunism

Ett första tillmötesgående från Himmler bestod i att de skandinaviska fångarna skulle få sammanföras till ett läger, koncentrationslägret i Neuengamme. Dock under förutsättning att svenskarna stod för transporterna. Ytterligare förhandlingar vid senare möten mellan Bernadotte och Himmler gav till resultat att fångarna kunde överföras till Sverige. Efterhand följde flera medgivanden, och till dem



Greve Folke Bernadotte föll offer för mördarkulor i Jerusalem 1948.

hörde frigivandet av samtliga kvarvarande kvinnor från koncentrationslägret i Ravensbrück, vilket var nära att falla i ryssarnas händer.

Det finns inga exakta uppgifter om antalet räddade genom Vita bussarna, men enligt de senaste beräkningarna rör det sig om drygt 17 000 internerade från över 20 länder. En stor del av dem som räddades var

david.stavenheim@contra.nu

judar. Folke Bernadottes expedition kom att bestå av 308 personer och närmare 100 fordon. Fordonen målades vita för att lättare kunna identifieras av de allierades flygplan, vilket dock inte hindrade att rödakorskolonnen utsattes för upprepade anfall varvid en bilförare dödades och en löjtnant skadades svårt.

Vid Himmlers och Bernadottes sista möte, som skedde natten mellan den 23 och 24 april 1945 och delvis ägde rum i ett skyddsrum, uttryckte Himmler förhoppningar om slutandet av en separatfred med västmakterna. Bernadotte lovade att agera mellanhand och vidarebefordrade ett brev från Himmler till svenska UD, som i sin tur tog kontakt med de båda västledarna Roosevelt och Churchill vilka emellertid sade blankt nej till en separatfred.

I boken *Vem var Folke Bernadotte?* (Historiska media 2007, 280 sidor) av

Stig Hadenius, historiker och professor emeritus, omnämns Folke Bernadottes antikommunism, vilken tog sig tydliga uttryck i hans starka engagemang för Finlands sak under Vinterkriget. Vad gäller Himmlers erbjudande om separatfred skriver Hadenius: "Himmler och Bernadotte hade åtminstone det gemensamt, att de såg den stora faran från öster. Tanken på tysk separatfred i väster för att kunna koncentrera trupperna till östfronten hade troligen ett visst stöd hos Bernadotte."

Efter kriget tilldelades Folke Bernadotte en rad förnäma utmärkelser för sina insatser.

Staten Israel utropas

Den 14 maj 1948 utropas staten Israel med David Ben-Gurion som premiärminister. Proklamerandet av ett självständigt Israel intensifierade striderna mellan judar och araber. Från FN:s generalsekreterare Trygve Lie erhöll Folke Bernadotte ett erbjudande om att bli medlare i Palestina-konflikten. I förhoppning om att kunna göra en insats för freden åtog sig Bernadotte det ödesdigra och egentligen helt omöjliga uppdraget. Han lyckades få till stånd en fyra veckors vapenvila, men någon förlängning av denna kunde han inte åstadkomma.

Från Israels sida utsattes Bernadotte för en allt starkare kritik och framställdes som ett hot och som den som ville ta Jerusalem från israelerna. I Israel fanns en underjordisk terrororganisation som benämndes Stern-ligan (egentligt namn Lehi), som hade bildats i Polen 1937 och fått sin benämning efter den polskjudiske grundaren Avraham Stern. Ligan hade gjort sig skyldig till mord på sådana som uppfattades som Israels fiender. År 1944 mördade man den högste brittiske representanten i regionen, lord Moyne, vilken kallades departementschef för Mellanöstern och var nära vän med Winston Churchill.

Stern-ligans beskyllningar mot Folke Bernadotte gick ut på att han hade varit naziagent under kriget och att han var brittisk lakej och en svuren fiende till Israel.

Sternligan bakom mordet

En septemberdag 1948 föll Folke Bernadotte offer för israeliska mördare. Stabschefen Åge Lundström nedskrev strax efter dådet följande skildring av

händelseförloppet:

”Fredagen den 17 september lyste solen som vanligt från en molnfri himmel. Vi körde från Government Househöjden strax före kl. 5 på eftermiddagen med tre bilar. I den sista, som fördes av den amerikanske polisöversten Begley, suto i baksätet Folke Bernadotte, den franske översten André Serot och jag. Då den judiska linjen passerades, granskades våra pass vid en vägspärr. I Katamonkvarteren inne i Jerusalem hejades vi av en jeep, som svängde upp framför oss, spärrade vägen.

”Flera män i judiska arméns uniformer hoppade ur jeepen och sprungo förbi de första bilarna till vår bil. Vi trodde det var fråga om en vanlig passkontroll. En av männen granskade oss genom fönstret, som var nerskruvat på min sida, höjde ögonblicket efter en automatpistol och sköt. Folke Bernadotte träffades av sex skott och Serot av sju. Efter att ha skjutit mot kylare och hjul på bilarna kastade sig mördarna upp i jeepen. Vi sågo den en stund tätt framför oss, till dess den svängde upp på en tvärgata, när vi i rasande fart körde upp till sjukhuset. Läkaren kunde emellertid inte uträtta något. Döden hade varit ögonblicklig för båda.”

Det stod klart redan omedelbart efter mordet att en grupp inom Stern-ligan hade utfört dem. Några större ansträngningar gjordes emellertid inte för att få mordet uppklarade, och i en senare rapport förklarade den israeliska regeringen att det bara fanns indicier som pekade mot Stern-ligan och att några enskilda personer inte hade kunnat bindas vid brottet. Så småningom trädde flera ligamedlemmar fram och erkände att de hade varit delaktiga i mordet, men dessa erkännanden skedde först efter

Peres beklagade mordet

★ David Stavenheim uppger i vidstående artikel att ingen officiell representant för staten Israel offentligt tagit avstånd från mordet på Folke Bernadotte. På Folke Bernadottes minnesfonds hemsida finns emellertid följande text:

”I maj 1995 uttryckte Israels utrikesminister Shimon Peres Israels regerings beklagande av mordet på Folke Bernadotte.”

Enligt samma källa drevs medlingsförslaget som av allt att döma kostade Bernadotte livet – att Jerusalem skulle överlämnas till araberna – igenom av svenskens närmaste medarbetare, amerikanen Ralph Bunche, och andra i medlargruppen. *Redaktionen*

det att preskriptionstiden hade gått ut.

1958 gjorde FNs generalsekreterare Dag Hammarskjöld ett besök på David Ben-Gurions kibbutz i Negevöknen, varvid Hammarskjöld tog upp mordet på Bernadotte. Enligt generalsekreterarens medföljare, general Carl von Horn, blev Ben-Gurion därvid blek av vrede och skrek: ”Men glöm inte vad den mannen gjorde oss.”

Shamir gav klartecken

Till fråga på allt fanns i Ben-Gurions närhet en viss Jehoshua Cohen, som tillhört Stern-ligan och som uppges ha hållit i vapnet när Bernadotte sköts. Cohen var nära vän till Ben-Gurion, Israels förste premiärminister som vid denna tid var försvarsminister, och dennes livvakt. När Hammarskjöld dagen efter besöket underrättades om detta, blev han våldsamt upprörd.

Långt senare framkom det att förre Stern-medlemmen Yitzhak Shamir hade

givit klartecken till mordet. Vid en intervju i israelisk radio förklarade Shamir, som då blivit premiärminister, helt kallblodigt: ”Affären intresserar mig inte längre.”

Den franske översten André Serot, som sköts till döds med 17 kulor samtidigt som Bernadotte, hade vädjat om att under bilturen få sitta bredvid denne. Skälet var att Serot personligen ville tacka Bernadotte för att denne några år tidigare hade räddat Serots hustru ur koncentrationslägret Dachau till en av de vita bussarna.

För Folke Bernadotte var det tydligen något av en plikt att acceptera FNs erbjudande att bli medlare. Även om han var väl medveten om de enorma svårigheter som förelåg honom i hans FN-uppdrag, så insåg han inte det oerhört komplexa i Palestina-konflikten. Kati Marton skriver i sin bok *Döden i Jerusalem*: ”I efterhand kanske det mest obegripliga är att Bernadotte inte förstod att Jerusalem var av helt övergripande betydelse för en lösning av konflikten.”

Faktum kvarstår dock: Folke Bernadotte blev mitt under sitt fredliga FN-uppdrag mördad av israeliska terrorister. Denna terroristhandling utgör en outplånlig skamfläck på staten Israel.

Accepterande

Vad som är ytterst beklagligt i detta sammanhang är att Israel, som är en demokrati, inte har uttryckt något officiellt avståndstagande från mordet på Bernadotte. Tvärtom ger olika israeliska reaktioner i fallet Bernadotte vid handen, att det föreligger ett allmänt accepterande av mordet på den man som räddade flera tusen judar från nazistiska koncentrationsläger. ✍

Avraham Stern ertappades i samband med att han skulle inleda förhandlingar med tyskarna och italienarna om samarbete mot den gemensamma fienden Storbritannien, och sköts slutligen till döds av brittiska agenter.

Mordet på Stern skedde den 12 februari 1942. 12 februari varje år högtidlighålls därför i Israel Avraham Stern Memorial Day, och 1978 utfärdades på denna dag ett frimärke till hans ära. Ett flertal kända israeliska högerpolitiker har sin bakgrunden i Lehi.

Några månader efter Avraham Sterns död 1942 föddes hans son Yair Stern, som gjort en framgångsrik karriär som journalist inom etermedia i Israel. Han bland annat varit chef för Israels television. *Tommy Hansson*

Stern - kämpe och poet

★ Det var den polskjudiske stadsrevolutionären Avraham Stern (1907-42) som grundade vad som skulle bli den underjordiska rörelsen Lehi, som efter Sterns efternamn även kallas Stern-ligan. Gruppen uppstod i Polen 1937 men fick officiellt namnet Lehi först efter Sterns död.

Avraham Stern föddes i Suwalki i Polen den 23 december 1907. Stern samt hans mor och bror flydde undan tyskarna under Första världskriget och tog då sin tillflykt till Ryssland. Den unge Avraham bodde hos en släkting i Sankt Petersburg innan han återvände till Polen genom att fotvandrade. Vid det laget

hade Avraham hunnit bli övertygad sionist och flyttade som 18-åring till det brittiska mandatet Palestina 1925. 1929 deltog Stern i den väpnade rörelsens Haganah, embryot till Israels armé, strider med Palestina-araber.

Sterns befälhavare, Avraham Tehomi, grundade motståndsgupperingen Irgun Zvai, där Stern blev officer 1932. Avraham hade flera strängar på sin lyra och var, förutom motståndskämpe, även en framstående poet. Efter hand blev Avraham Stern ledande i den väpnade kampen mot engelsmännen, men fängslades tillsammans med hela den övriga ledningen i Stern-gruppen samma dag som Andra världskriget utbröt med Nazitysklands angrepp på Polen, det vill säga den 1 september 1939.

Medeltiden lever kvar – i den islamska sharialagen

Sharia är den lag som tillämpas i muslimska samhällen och som sägs grunda sig direkt på Koranen. I några länder är sharia den enda eller främsta rättskällan, i andra är den en av flera rättskällor och kombineras med en mer modern lagstiftning. I åter andra länder finns grupper som tillämpar sharia när de har möjlighet – dels i civilrättsliga mål (där det om parterna är överens om att tillämpa sharia naturligtvis är enklare att komma runt de världsliga domstolarna), men också i straffrättsliga sammanhang.

Det land som mest konsekvent tillämpar sharia är Saudiarabien, där det egentligen inte finns någon annan lagstiftning. Men även Iran efter islamisternas maktövertagande 1979 har sharia som bas för lagstiftningen, liksom Sudan och vissa nigerianska delstater. Det finns till och med extremistiska grupper som kräver att sharia ska tillämpas mellan muslimska parter i Sverige eller andra västerländska länder. Här ska inskjutas att i något enstaka fall har till och med svensk domstol tillämpat sharia-baserad lag, men då har det handlat om lagvalsfrågor när en eller bägge parterna varit muslimer som ingått äktenskap i ett land där sharia-lag tillämpats. Enligt internationella konventioner ska svensk domstol under vissa förutsättningar i sådana fall tillämpa utländsk rätt. Men de svenska extremisterna kräver ibland att sharia ska tillämpas mellan kontrahenter som båda befinner sig på svensk mark.

Sharia i praktiken

Enligt muslimskt synsätt är sharia den fullkomliga lagen som är skapad av Allah och därmed inte kan ändras av människan. Sharia är det samlade lagverk som finns i Koranen och de många lärda utläggningarna i rättsfrågor som gjordes i tidig islamsk tid.

Sharia har regler för familjerätt och straffrätt, men reglerar också människans plats i det religiösa livet.

Koranen må bestå av kapitel (suror) och verser, men det är förvisso ingen lagbok med systematiskt ordnade föreskrifter i den romerska rättens tradition (vilket ju hade varit fullt möjligt, den romerska rätten tillämpades i Arabien många hundra år innan Muhammeds födelse). Men ändå är Koranen den främsta rättskällan för dem som förespråkar sharia-lagen.

Sharia utvecklades i fyra olika cirklar av rättslärda fram till år 1000 och basen är alltså mer än tusen år gammal. De fyra skolorna kallas hanafiter, hanbaliter, shafiter och malikiter.

Det säger sig självt att så gamla regler är svåra att tillämpa i ett modernt samhälle. Västerländska rätts samhällen kännetecknas av en kontinuerlig anpassning av lagstiftningen till samhällets utveckling, även om den religiösa grunden, Tio Guds Bud, är så generell att den fortfarande äger sin giltighet. Men den praktiska tillämpningen

cg.holm@contra.nu

av Tio Gud Bud är utvecklad och preciserad i modern lagstiftning.

Näst Koranen följer de traditionella berättelserna om Muhammed, hadith, där det finns en hel del berättelser som utgör rättskällor enligt sharia. Som tredje rättskälla kommer de rättslärda utveckling av Koranen och haditherna.

Straffrätt i sharia

I sharia-lagen skiljer man mellan tre former av förbrytelser: Gränsbrytande brott, avvagningsbrott och vedergällningsbrott.

De gränsbrytande brotten är brott som i Koranen eller de andra rättskällorna försetts med specifika straffsatser. Då handlar det inte om brott mot människans lag utan mot Allahs lag. Därför kan straffen i princip varken bli mildare eller strängare än de som föreskrivs i Koranen eller de andra rättskällorna. Till de gränsbrytande brotten hör äktenskapsbrott och otukt, ärekränkning, stöld, mord och alkoholförtäring. Den som

begår äktenskapsbrott ska enligt sura 24:2 straffas med 100 piskrapp om personen är ogift eller med döden om personen är gift. Den som förtalar någon och påstår att någon begått äktenskapsbrott ska straffas med 80 piskrapp (sura 24:4), kravet är att den som gör beskyllningen ska kunna uppvisa fyra vittnen till sitt stöd. Förvisso en viss återhållande faktor för den som vill förtala en fiende på lösa grunder.

Grov stöld ska enligt Koranen (5:42) bestraffas med en avhuggen högerhand, medan andra resans stöld ska bestraffas med en avhuggen vänsterfot. Också här finns det vägar ut som kan rädda brottslingen, till exempel ska den som inte har mat och stjal för att få mat inte straffas. I praktiken verkar det dock som att även en del hårdföra regimer som tillämpar sharia-lag inte tillämpar den här väldigt klara regeln fullt ut.

Rånmod ska straffas med avrättning i form av korsfästelse. Stråtrövare som inte dödar ska straffas med avhuggen högerhand och vänsterfot.

Att dricka vin eller andra rusdrycker ska straffas med 40 piskrapp. Analogt har samma regel tillämpats på narkotikabruk.

Både homosexualitet och våldtäkt kan bestraffas med döden. Men de olika lagskolorna är inte överens på den punkten. Alla fyra är dock helt överens om att konvertering från islam till en annan religion ska straffas med döden (se artikeln i förra numret av Contra).

Straffen enligt de här hårda reglerna kan bara utdömas om det finns full bevisning. Och med full bevisning avses antingen att brottslingen erkänner eller vittnesmål från två manliga vittnen. För äktenskapsbrott till och med fyra manliga vittnen. Kan man inte döma enligt den hårda sharia-lagen övergår rättskipningen till att bli en intern familjeangelägenhet.

”Vedergällningsbrott”

Mord, utom i stråtrövarfallet, är inte ett gränsfallsbrott utan blir i sharia ett mer eller mindre civilrättsligt vedergällningsbrott. Vedergällningsrätten innebär att den drabbade får rätten att straffa brottslingen

reciprokt. När det gäller mord är det offrets familj som förfogar över dödsstraffet för mördaren. Dessa accepterar inte sällan blodspengar istället för avrättning. Men det är alltså en fråga som egentligen inte handhas av domstolarna, utan av brottsoffret. Det är bara manliga släktingar som kan begära vedergällning och då gäller reciprocitet också vad avser vem som ska avrättas. En kvinna för en dödad kvinna, en slav för en dödad slav och en man för en dödad man (sura 2:173). Om det inte finns någon motsvarighet att utkräva straffet hos, förfaller rätten till bestraffning helt och hållet.

I ett aktuellt fall i Iran har Ameneh Bahrami, som blivit blind sedan hon skadats i en syraattack, efter att hon nekat att gifta sig med Majid Emovahedi, tilldömts rätten att hälla syra i Majids ögon. Men det är bara hon själv som har rätt att utöva vedergällningen. Eftersom hon blivit blind av Majids attack kommer hon att få vägledning av sin mamma. Brottslingens familj har värdjat till brottsoffrets familj att köpa sig fri från den utdömda bestraffningen, men Ameneh (vars ansikte också är förstört av syraattacken) vägrar. Straffet är när detta skrivs ännu inte verkställt.

Alla de brott som inte räknas till gränfallsbrotten eller vedergällningsbrotten ska straffas enligt domarens egen bedömning.



En iransk maskin för att kapa handen på tjuvar i enlighet med sharia-lagen.

Det gäller uppror, falska vittnesmål, bedrägeri, utpressning, vårdslöshet i trafik, liksom gränfallsbrott som inte kan bevisas på det sätt som krävs. Domaren kan utdöma långa fängelsestraff, prygel, förvisning, böter och så vidare.

Sharia-lagen praktiseras i inget land fullt ut. Inte ens i de länder (Iran och Sudan) som säger sig ha infört sharia fullt ut. För närvarande tillämpas i dessa länder en blandning av sharia och rättsregler som vuxit fram genom islamsk sedvanerätt eller de kodifierade regler som skapats av europeiska kolonialmakter.

Familjerätt inom sharia

Om man på straffrättsens område hittar även andra lagkällor än sharia så gäller på familjerättens område enbart sharia, även i muslimska länder som inte i övrigt är så strikta. Och det finns i även i Sverige människor som i familjerättsliga frågor vänder sig till imamen istället för till de världsliga myndigheterna.

Många icke-muslimer kan se bärandet av hucklen eller ännu värre burka, som ett tecken på kvinnoförtryck. Och visst är det när till hands att se förhållandet att kvinnor tvingas dölja sitt utseende och klä sig som häxor eller spöken som ett uttryck för nedvärdering av kvinnor. Men sett i perspektiv är det bara en ytlig obetydlighet jämfört med sharia-lagens syn på kvinnor i mer grundläggande avseenden.


I sura 4:38 heter det: "Männen vare kvinnornas föreståndare på grund av det företräde, Allah givit somliga framför andra, och de utgifter av sina ägodelar som de hava; därför skola ock de rättskaffens kvinnorna vara undergivna och aktsamma om vad som är fördolt, därför att Allah aktar dem. Och vad dem beträffar, av vilka I frukten uppstudsighet, så varnen

dem, skiljen dem från bädden och agen dem, men om de då lyda er, så söken ej sak med dem!"

Kvinnors vittnesmål inför rätta räknas bara hälften så tungt som mäns (sura 2:282). Och kvinnor ärver bara hälften av manliga släktingar. Det är en generell princip att mannen ska tilldelas vårdnaden av barnen vid skilsmässa, för pojkar när de blivit sju år och för flickor vid nio. Vid nio kan det för övrigt vara dags att sluta ett äktenskapskontrakt, som dock nu för tiden inte brukar förverkligas förrän några år senare. Muhammed själv skrev äktenskapskontrakt rörande Aisha, en av hans fjorton hustrur, när hon var sex år, men äktenskapet "fullbordades" (vilket väl får tolkas sexuellt) inte förrän hon fyllt nio.

Mannen har i äktenskapet en huvudsaklig förpliktelse, att svara för hustruns försörjning. Hustruns motsvarande förpliktelse är att vara mannen lydlig och underdånig. Framförallt sexuellt: "Edra hustrur äro en åker för eder; besöken alltså eder åker efter behag, men uträkten ock något gott för egen räkning!" (sura 2:223)

Skilsmässa uppnår mannen enligt traditionell islamsk rätt genom att tre gånger upprepa orden "jag förskjuter dig". Idag krävs vanligen dessutom skriftliga formaliteter, men för dessa räcker det med mannens uttalade vilja. För en kvinna är det betydligt besvärligare. Hon måste bevisa att det föreligger en giltig skilsmässoorsak, till exempel att mannen inte följer sin skyldighet att försörja kvinnan. I en del länder kan det vara praktiskt omöjligt för en kvinna att ens ansöka om skilsmässa, eftersom hon enligt sedlighetslagarna inte kan vända sig till en manlig domare. En sådan hänvändelse måste i exempelvis Saudiarabien ske via en manlig släkting och det är inte säkert att det finns en sådan tillgänglig som är beredd att ställa upp.

I sharia-lagen ingår också rätten till månggifte (för män). Dock får mannen ha högst fyra hustrur. Muhammed fick dispens direkt av Allah. Tunisien och Turkiet avviker från andra muslimska länder genom att de inte tillåter polygami. Trots att Muhammed själv föreskrivit att rätten ska finnas. 


Citaten ur Koranen är hämtade ur K V Zetterstéens översättning från 1917. Nummereringen av verserna varierar mellan olika utgåvor av Koranen.



Raka puckar

Kvinnor omyndigförklaras

I alla populationer är relationerna mellan könen viktiga. Inför samlag är alltid honornas beteende avgörande för om samlaget kan ske. Så även hos människor. Man trodde att det skulle avspeglats i vår lagstiftning. Så har det också varit, men nu inte längre. Unga kvinnor (det är alltid sådana) som klär sig utmanande och som följer med karlar upp på hotellrum för att idka massage med mera, kan sedan påstå att de blivit våldtagna och få betydande skadestånd.

Kvinnan har enligt vår lagstiftning inget ansvar för hur hon uppträder. Varför omyndigförklarar svenska politiker unga kvinnor? 

Ärkebiskopens nya religion

På initiativ av ärkebiskop Anders Wejeryd var Uppsala domkyrka under två dagar (28-29 november 2008) platsen för ett mångreligiöst möte om klimatet. I denna rikshelgedom ägde en religionsblandning av tidigare icke skådat slag rum, varvid kristna tillsammans med muslimska böneutropan, buddhister, hinduer, sikher, daoister, Bahai-anhängare med flera trosriktningar framträdde för att, enligt Stefan Edman, hylla skapelsen, moder Jord och försöka få till stånd ett starkare engagemang för att få stopp på den globala uppvärmningen.

En av de inbjudna deltagarna var en kvinna som kallar sig för Starhawk, och som beskriver sig själv som hedning och häxa. Vid två seminarier beskrev hon bland annat för deltagarna hur det genom omplantering av ens andar går att få en djupare relation med moder Jord.

Detta mångreligiösa möte i domkyrkan, vid vilket det förekom tillbedjan av olika gudar, innebar i själva verket ett vanhelgande av kyrkorummet, vilket är helgat och avskilt för kristet gudstjänstliv. Religionsblandning och avgudadyrkan är någonting som Bibeln med stor tydlighet varnar för.

Att på synkretistisk väg försöka medverka till en bättre värld är dömt att misslyckas och har inget stöd i Bibeln. I detta sammanhang är det viktigt att påpeka, att det bara finns en väg till den ende levande och sanne Guden och till himlen och att den vägen är Jesus Kristus.

Den kända klimatdebattören Maggie Thauersköld, som har god insyn i klimatforskningen, hävdar att det alarmis-

DEBATT

tiska engagemanget i klimatfrågan har blivit en ny religion. Klimatfrågan har fått närmast hysteriska proportioner, och i avsaknad av några egentliga bevis för att klimatförändringarna beror på mänskliga utsläpp av växthusgaser tenderar uppfattningarna om klimatet att anta karaktären av en trosövertygelse.

Men oavsett om klimatförändringarna är orsakade av människan eller inte, och hur vällovligt ett klimatengagemang än må vara, så får inte detta överskugga och åsidosätta Jesu missionsbefallning



vilken är själva grunden för all kristen verksamhet.

För övrigt finns det all anledning att fästa uppmärksamheten på Bibelns profetior om den yttersta tiden, vilka förebådar denna tidsålders avslutning och Jesu andra tillkommelse. Bland de tidstecken som omnämns finns också tecken i naturen och miljön, vilka synes vara av dramatisk och ödeläggande art. Samstämmigheten mellan de olika tidstecknen och vår tid är stor och ställer Jesu återkomst för dörren.

I stället för att fokusera på klimatfrågan och ge efter för tidsandan, borde kyrkorna och kristenheten i stort vakna upp inför det allvarliga profetiska läget och låta förkunnelsen och verksamheten präglas av detta förhållande.

David Stavenheim

Georgien och NATO

Argumenten mot georgiskt NATO-medlemskap har jag hört förr, i samband med att de baltiska länderna Estland, Lettland och Litauen tidigare ville in i den västliga försvarsorganisationen. Vi skulle inte heller då reta Ryssland och inte glömma, att det skulle vara en provokation om de tidigare sovjetrepublikerna fick tillgång till NATO. Enligt min mening är det ingen motsättning mellan samarbete och ett gott och korrekt förhållande till Ryssland och att NATO upptar nya medlemmar, också länder som tidigare har varit med i Sovjetunionen.

Vilken militär eller ekonomisk samlingsorganisation ett land är medlem av bestäms av sökarlandet självt och den aktuella organisationen, inte i Moskva. Ryssland har inte rätt till eller har aldrig fått vetorätt mot nya NATO-stater. Detta är en princip som inte bör förändras efter kriget i Georgien i augusti. NATO är en försvarsorganisation, inte en organisation som går till militära angrepp.

Man får heller inte glömma att stridshandlingarna försiggick på georgiskt

territorium, inte i Ryssland. Det var Ryssland som – för första gången efter Sovjetunionens fall – gick till angrepp mot ett grannland. Och stora ryska styrkor står fortsatt inne på georgiskt område, i Sydossetien och Abchasien. Upprättandet av ryska minirepubliker på andra länders territorium – Georgien och Moldavien – är ett hot mot freden, säkerheten och stabiliteten i Europa.

I samband med kriget i augusti 2008 har det varit mycket tal om en oansvarig georgisk ledning. Georgiens president har till och med – i kommunistpressen – blivit omtalad som en farlig man i NATO. Frågan om oansvarighet kan lika gott tas upp med Ryssland och ryska myndigheter.

Var det ansvarigt av Ryssland att: överskrida gränsen från Sydossetien och Abchasien och gå in i själva Georgien; angripa civila och militära mål långt inne i Georgien; ockupera större georgiska områden; etablera en så kallad säkerhetszon runt Abchasien och Sydossetien; tillåta etnisk rensning av Sydossetien, varför organisa-

tionen Human Rights Watch anser att det är svårt att åter få etniska georgier i Sydossetien; tillåta plundring och brännande av över 1000 georgiska hus i Sydossetien; erkänna Abchasien och Sydossetien som oavhängiga stater?

Det sistnämnda har, milt uttryckt, inte varit någon diplomatisk succé. Det enda land som jag har hört kommer att erkänna dessa ”republiker” som oavhängiga är Nicaragua. Den palestinska organisationen Hamas är också positiv, men Hamas är som bekant inte en stat. Medan flera länder nu erkänner Kosovo, sist ut var traditionellt Serbien-vänliga stater som Montenegro och Makedonien.

Det som verkligen är farligt för Europa är ett ryskt tänkande som går ut på att ryssar i alla länder har rätt till militärt beskydd. Europa har varit utsatt för sådant tankegods förr. Nazitysklands expansion satte Europa i brand. Man får i det längsta hoppas på att Putin och hans medarbetare inte har förläst sig på *Mein Kampf!*

Nils Tore Gjerde

Flykten från ansvar

Filosofen och nobelprisutsetta författaren Jean-Paul Sartre myntade uttrycket ”Finns till för andra”, som beskriver ett mänskligt medvetandetilstånd, där vi desperat tillägnar oss de rådande konventionerna och anpassar oss till den image som vi tror förväntas av oss. Sartre var en mästare på att beskriva undvikandets landskap, flykten från ansvar. I den aktuella finanskrisen har man påbörjat jakten på syndabockar. En analys av orsak och verkan har med ens blivit nödvändig. Men redan innan världens ledare kommit fram till en ny ekonomisk världsordning kan vi redan nu konstatera, att praktiskt taget alla beslut och handlingar som lett till dagens kris har fattats och gjorts av personer som undvikit personligt ansvar.

Under de senaste 30 åren har det varit legio att dela upp ansvaret på flera. Gärna kommittéer, styrelser, direktioner etcetera. Ansvaret har således blivit kollektivt. Nästan aldrig kan en enskild individ klandras vid felaktiga eller dåliga beslut. Den gamla och lättbegripliga ordningen att om personer i ansvarsställning fattade fel beslut för ofta så byttes de ut, den finns inte längre. Balansen mellan ansvar och befogenheter har inte upprätthållits.

I dag finner vi verkställande direktörer och andra högt uppsatta dignitärer, vilka efter katastrofala bokslut kammar in jättelopp i bonuspengar. Vi tycks nu ha nått den punkt där alltför många beslutsfattare i världen fått både sitta kvar på sina poster och inkasserat jättelopp, trots att de ”spelat bort” hela koncerner eller företag. Alla

de som då blir arbetslösa får inte sin fortsatta försörjning från några bonuspengar eller dylikt utan från skattebetalarna.

I finanskrisens spår har vi börjat förstå (förhoppningsvis) att det inte räcker med att ensidigt följa regelboken (*go by the book*) för att lyckas som beslutsfattare i ansvarsställning.

Den beslutsprocess som dominerat de senaste 30 åren har byggt på hypotesen att flertalets värderingar och synpunkter alltid är överlägsna den enskilde individens – i kvalitativ mening. Denna tes leder oundvikligen till att individen anpassar sig till en beslutsmiljö, där personligt ansvar

DEBATT

inskränker sig till att rösta med kollektivt och helst med majoriteten. Att ensam gå emot gruppen, oaktat hur adekvat detta kan vara, är något mycket ovanligt. I de fall så sker blir vederbörande snart ”avrättad” och utbytt mot någon med ”korrekt” attityd.

En av konsekvenserna av den här utvecklingen är att beslutsprocesserna i alla beslutsorgan neutraliseras till tämligen lama diskussioner utan någon dynamisk glöd. Överlevnadsstrategin är att snabbt räkna ut vad majoriteten eller chefen tycker alternativt vad det står i regelboken.

Den så kallade gruppdynamiska synergieffekten, där olika idéer och synpunkter stöts och blöts mot varandra, den lyser med sin frånvaro.

Författaren och nobelpristagaren T. S.

Eliot påpekade en gång att ”begåvning uppstår i friktionen mellan olika intressen”. Med vår rädsla för konflikt uppstår ingen friktion. Vi följer regelboken, det vill säga om kartan och terrängen inte stämmer överens så väljer vi kartan.

Det positiva med kriser är att de oftast ger möjligheter till nödvändiga förändringar – nya attityder. Liksom fågeln Fenix steg upp ur askan från en skövlad kultur har vi nu fått chansen att rätta till alla stelbenta galenskaper, som vi hittat på under 30 år. Alla låsta politiska värderingar, grupperingar och kottierier kan spolas bort. Gamla maktfullkomliga grupperingar i samhället, en del så kallade ”åsanissepampar”, korrumperade makthavare i allmänhet, har inte självklart längre kvar sina positioner. Till och med våra största politiska partier har börjat tala om samarbete över blockgränserna. Det är nytt och fräscht.

Alla ”stoppklossar” i media, vars enda merit är lång anställningstid, försvinner nu automatiskt på grund av hög levnadsålder. Kanske man inte längre måste vara anhängare av vänsterpartiernas värderingar för att komma in på Journalisthögskolan.

Kanske kommer vi att kunna läsa en dagspress, där det finns inslag av politisk inkorrekthet. Kanske vågar någon TV-kanal släppa fram debattörer med hög intellektuell talang. Kanske får vi se verkställande direktörer som måste leva på sin månadslön utan bonusar och manipulerade bokslut. En korrigerande av den blinda övertron på strikt marknadsekonomi är nödvändig, ofrånkomlig och välkommen.

Stig G Daun

Obama censurerad i Röda Kina

President Barack Obamas installationstal den 20 januari blev censurerat i Folkrepubliken Kina; världens största diktatur kommer fortsatt att värna sin befolkning mot ord som ”demokrati” och ”mänskliga rättigheter”. I år är det 20 år sedan massakern på Himmelska fridens torg ägde rum och 60 år sedan Folkrepubliken Kina grundlades.

Kinesiska myndigheter är tydligt nervösa, och inom loppet av en kampanj mot Internet-sidor med vulgärt och pornografiskt innehåll stängdes 90 hemsidor. Dessutom ökar den ekonomiska krisen spänningarna i samhället. Kommunistpartiet kan näppeligen längre köpa sig

politisk stabilitet.

Men kommunistpartiets maktmonopol blir också utmanat. Charta 08, som kräver ett fritt och demokratiskt Kina, undertecknades ursprungligen av 303 konstnärer, intellektuella och dissidenter, något som fått följder. Undertecknarna har senare blivit förhörda och övervakats. Dokumentet har nu över 7 000 underskrifter (enligt *Aftenposten* 15/1 2009).

Den norska tidningen har också mött en av undertecknarna, Xu Youyu, som önskar att ledningen i Folkrepubliken Kina skall dra paralleller till den demokratiska utvecklingen i Republiken Kina på Taiwan. Här har Kuomintang-partiet åter kommit till makten vid fria val efter två perioder

i opposition.

Taiwan kan vara ett exempel till efterföljd både för Folkrepubliken Kina och andra asiatiska diktaturer. Taiwan har infört och genomfört:

- två oblodiga regeringsskiften,
- fria och demokratiska presidentval och val till nationalförsamling och lokala församlingar,
- yttrande-, demonstrations- och samlingsfrihet, samt
- för länge sedan avskaffat enpartistaten.

Därför finns det all grund för ökade ekonomiska, kulturella och politiska kontakter med Taiwan, det demokratiska Kina!

Nils Tore Gjerde

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson och C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan om inte annat markerats med citationstecken.

Haveri för svenska flottan

Tre svenska fartyg som i april är destinerade till Somalia för att skydda FN:s mattransporter från pirater, skriver *Blekinge Läns Tidning*, kan inte ta sig till målet för egen maskin utan tvingas hyra in ett jättefartyg för uppgiften att transportera de militära flytetygen från Karlskrona till Somalia. Detta marina haveri har fått gamle örlogsmannen Anders Andersson att reagera.

"I början av 1950-talet tog jag värvning vid Kungliga Flottan (hette så)", skriver Andersson i ett debattinlägg, "och då hade Sverige 1 flygplanskryssare, 2 lätta kryssare med 783 mans krigsbesättning, 12 jagare med en besättning på mellan 155-244 man och med högsta hastigheter av 39 knop. Flottan hade 24 ubåtar, 3 miniubåtar och en dvärgubåt samt 30 motortorpedbåtar med hastigheter om högst 50 knop. Till detta kom torped- och robotbåtar samt 63 minsvepare och 3 minfartyg. Flottan har i dag fartyg som inte ens kan transportera sig själva ner till aktuellt område."

Anders Andersson, och säkert många med honom, anser att Sverige förnedras på detta sätt. Det är tänkt att vi skall ingå i EUs försvarsstyrka och vill därför visa oss

duktiga, men när det kommer till kritan har vi inte mycket att ställa upp med.

Hotade Malmö-judar

En gruppering som hotas av det eskalerande våldet i Malmö är stadens judiska befolkning. Islamister, som till exempel Hamas och dess sympatisörer, påstår sig inte vara emot judar utan endast "Israels ockupation", men ändå vrålas det vid praktiskt taget varje antiisraelisk manifestation i Malmö (och på andra platser) slagord av typ "Gasa judarna!" och "Hamas! Hamas! Hitler! Hitler!" Detta har gjort Malmös judar oroliga.

Judinnan Barbro Posner citeras på följande sätt i en artikel i *Svenska Dagbladet* 5/3 2009: "Om marken börjar brinna under mina fötter och jag känner att jag inte längre kan stanna kvar i Malmö har jag medborgerliga rättigheter i Israel." Enligt Posner förvärras situationen för Malmös 1500 judar varje gång konflikten mellan Israel och palestinaaraberna tar ny fart. Något som inte saknar samband med att det bor många fler araber i staden. De gånger Israel-vänliga demonstrationer hållits har dessa angripits med stenar, flaskor, tillhyggen och glåpord. I Helsingborg har judiska församlingens lokal utsatts för brandattentat.

Barbro Posner är vidare mycket kritisk till att det socialdemokratiska kommunalrådet Ilmar Reepalu i samråd med politikerna i fritidsnämnden beslutade att inte släppa in allmänheten i Baltiska hal-

len då Davis Cup-matchen Sverige-Israel spelades i början av mars. Posner citeras i SvD: "Jag kan inte känna mig trygg i en stad där kommunalrådet gör utrikespolitik av tennis."

Effektivare sjukvård

En ofta upprepad trossats i svensk politik är att det enda sättet att få den offentliga sjukvården i Sverige att fungera är att pumpa in mera pengar i verksamheten. En granskning av landets landsting, företagen av Skattebetalarna, visar emellertid att så långt ifrån är fallet. I stället pekar granskningsrapporten på att landstingsskatten kan sänkas rejält om hälso- och sjukvården effektiviseras. I granskningen har jämförelser gjorts för att utröna vilka kommuner eller landsting som har högst respektive lägst kostnader för varje tjänst. Det är främst primärvården och den specialiserade vården som analyserats.

Rapportens författare anser att om landstingen lärde av varandra skulle kostnaderna kunna sänkas med genomsnittligen 3 200 kronor per person och år utan att en försämrad vårdkvalitet blir följd. För att så skall kunna ske måste det landsting som har högst kostnad för verksamheten studera det landsting som lyckats bäst. Förebilder när det gäller primärsjukvården i kostnadseffektivitet anges vara Region Skåne och Dalarnas landsting, medan Kalmar, Halland och Jönköping är goda exempel när det gäller specialistvård.

Fler aktörer än Skattebetalarna har påpekat att det är viktigare med effektivitet än mera pengar inom hälso- och sjukvård. Dit hör exempelvis finansdepartementet, Nutek och Almega. Och nyligen har Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) givit ut boken *Recept för vården*, som under förra statssekreteraren (och OS-simmerskan) Jane Cedervists redaktörskap belyser effektiviteten inom sjukvården och kommer fram till liknande slutsatser som Skattebetalarna.

(Sunt Förnuft)

Det går att köpa väljare!

Tre nationalekonomer, Mikael Elinder, Henrik Jordahl och Panu Poutvaara har i tidskriften *Ekonomisk Debatt* tagit sig an frågan om det går att "köpa" väljare genom ekonomiska vallöften. Slutsatsen är att det går alldeles utmärkt.

Utgångspunkten är 1994 och 1998 års valrörelser. I valrörelsen 1994 föreslog so-



cialdemokraterna kraftiga nedskärningar i stödet till barnfamiljerna som ett led i krishanteringen. 1998 hade partiet vänt 180 grader och föreslog istället maxtaxa i barnomsorgen, vilket skulle gynna en typisk småbarnsfamilj med 1.000 kronor i månaden.

Båge förslagen påverkade främst småbarnsföräldrar (barn mellan 0 och 4 år) och därför gjordes jämförelsen med föräldrar som hade något äldre barn (6–11 år), dvs barn som inte påverkades av vare sig nedskärningarna eller vallöftet om maxtaxa. Fastslaget är att under hela 1980-talet har föräldrar med småbarn och de som har något äldre barn röstat på samma sätt. Så blev det varken 1994 eller 1998. Under 1994 fick socialdemokraterna mycket lägre stöd hos småbarnsföräldrar jämfört med dem som hade något äldre barn, medan det under 1998 års val var precis tvärtom.

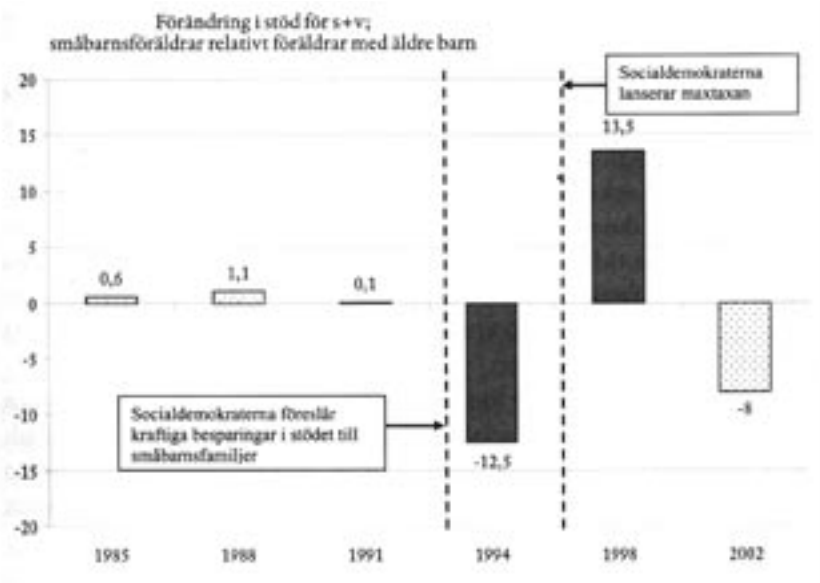
Eftersom både nedskärningarna och maxtaxan genomfördes under den kommande mandatperioden är det också möjligt att se om det var vallöftena eller den faktiskt förda politiken som påverkade väljarna. Forskarnas slutsats var att det var vallöftena som fick effekt. Inte den politik som förts. Vid både valen 1994 och 1998 var det mer än 10 procent av småbarnsfamiljerna som bytte parti från respektive till socialdemokraterna som en följd av vallöftet.

Småbarnsfamiljerna utgör cirka 11 procent av väljarkåren så forskarnas slutsats är att socialdemokraternas vallöften påverkade väljarunderlaget med cirka 1,5 procentenheter. Det var vid valen 1994 och 1998 inte avgörande för vem som skulle få majoritet, men vid 5 av 19 riksdagsval under efterkrigstiden har skillnaden mellan blocken varit mindre än 1,5 procent.

Vad kan vi dra för slutsatser inför riksdagsvalet 2010? En punkt där socialdemokraterna erbjuder klara ekonomiska fördelar åt väljarna är att man lovat att avskaffa den flyttskatt som Alliansen infört genom att räntebelägga uppskovsbelopp som människor redovisar på grund av att de bytt bostad. Det rör sig om ungefär tre kvarts miljoner människor. Skulle det påverka väljarna på samma sätt som vallöftet om politiken gentemot barnfamiljerna skulle det handla om 75 000 röster eller cirka tre riksdagsmandat som skulle gå från Alliansen till vänsterblocket.

Trumpeten i genusperspektiv

”Trumpeten som genusymbol”. Så heter ett tvåårigt forskningsprojekt i ämnet mu-



sikvetenskap med syfte att söka ”misstänkt genuspecifika klanger hos trumpeten som instrument”. Så är huvudtemat i en ansökan om forskningsbidrag som en ung kvinnlig forskare lämnat in till Vetenskapsrådet (VR). Hon blev inte lottlös: VR har beslutat anslå en halv miljon kronor till projektet.

Forskaren vill vidare enligt projektbeskrivningen ”undersöka vilka mekanismer och sociala och kulturella sammanhang i tid och rum som gestaltas, skapas och återskapas genom trumpeten som genusymbol... För att kunna utkristallisera dessa blir det nödvändigt att problematisera begreppen manligt och kvinnligt och undersöka närmare de föreställningar som är verk-samma och skapar trumpeten som markör för manlighet.”

Alla inom forskarvärlden är inte lika entusiastiska inför detta projekt. Tanja Bergkvist, filosofie doktor i matematik, konstaterar exempelvis i sin blogg att ”Genusvansinnet nått nya höjder”. Hon menar att ”En liten klick experter i det här landet som fått oproportionerligt stort inflytande har nämligen som uttalad målsättning att ’genusperspektivet’ ska genomsyra all privat och offentlig verksamhet i landet, så även forskningen.” (Världen idag)

UMOs kondomevangelium

Regeringen Reinfeldt har lanserat ett nytt initiativ, Ungdomsmottagningen på nätet (UMO), som enligt sina riktlinjer skall hjälpa ungdomar att hitta ”relevant och kvalitetssäkrad information om sex, hälsa och relationer.”

Sedan det lössläppta 1960-talet anses Sverige vara den fria sexualitetens stamort på jorden. Följden har blivit en rekordartad

spridning av diverse könssjukdomar. 2007 drabbades till exempel 47 000 personer av klamydia. Svenska myndigheter kör i sina informationskampanjer på i samma ullstrumpor som tidigare. UMO är ytterligare ett led i denna utveckling med sin målsättning att sex skall framställas på ett lustfyllt och humoristiskt sätt, där bruket av kondom framställs som det enda saliggörande.

En som reagerat mot UMOs underlåtenhet att skriva något om vikten av att begränsa antalet sexpartners i syfte att skydda sig mot sexuellt överförbara sjukdomar är läkaren Anders Milton, regeringens utredare och ordförande i en arbetsgrupp med uppgift att minska antalet oönskade graviditeter. Milton citeras i tidningen *Enim*, organ för den ideella föreningen *Ja till livet* (1/2009), på följande sätt:

”Det är självklart att man måste ge ungdomar information om att ju fler partners man har i en oskyddad sexuell relation, desto större är risken att man får infektioner... kondomanvändning utesluter inte behovet av den här informationen.”

Arbetsförmedlingen följer upp

Förra året upptäckte Arbetsförmedlingen att många av de jobb som anvisades arbetssökande aldrig söktes. Det handlade om sammanlagt 7 645 tillfällen. Förut har bara sporadiska kontroller av fusk med arbetslöshetsersättningen gjorts, men nu ska regelbundna kontroller göras sedan det visat sig att mellan 20 och 25 procent av de som sagt sig söka ett angivet jobb i själva verket aldrig sökt jobbet. Något som skulle diskvalificera för fortsatt a-kassa.

(Metro)

UTLANDS-NYTT

Horst Mahler fängelsedömd

Den tyske advokaten Horst Mahler, en av grundarna av av den västtyska terroristgrupperingen Rote Armé Fraktion (RAF, mer känd som Baader-Meinhof-ligan), dömdes i slutet av februari av en tysk domstol till sex års fängelse för att förnekat Förintelsen samt för att ha spridit antijudiskt propagandamaterial.

Maxstraffet för detta brott är fem års fängelse, men domstolen ökade på straffet med ett år sedan Mahler inför sittande rätt fortsatt sin agitation. I sin slutplädning passade Mahler även på att ge sitt stöd till Richard Williamson, biskop i den omstridda romersk-katolska brödräfsamlingen SSPX, som väckte världsvid uppmärksamhet genom att i en intervju i SvT förringa Förintelsens brott; Williamson hävdade att omkring 300 000 judar kan ha dött under de tyska nationalsocialisternas judeutrotning, men att inga av dessa gasats till döds.

Horst Mahler var med och grundade RAF, som spred död och terror i Västtyskland i slutet av 1960- och under 1970-talet och gjorde sig känd som värtalig försvarsadvokat till Andreas Baader, Ulrike Meinhof och övriga RAF-terrorister. Efter detta engagemang blev Mahler alltmer uttalad nationalist och hamnade slutligen i det tyska Nationaldemokratiska partiet, NPD.

Enligt *International Herald Tribune* framhöll domaren vid angivandet av

domskälen att Mahler totalt saknade ånger inför sina brott.

Shariamarsch i London

I slutet av februari ledde den islamistiske hatpredikanten Anjem Choudary, som uppges ha nära förbindelser med al-Qaida, en marsch i Londons East End till förmån för införandet av shariilagstiftning för alla muslimer i Storbritannien. Choudarys rörelse, Islam 4UK, förespråkar bland annat offentlig spöslitning för människor som dricker sprit.

Det är många som ifrågasätter varför den islamkritiske holländske parlamentarikern Geert Wilders är portförbjuden i Storbritannien, medan en extremistisk galning som Choudary tillåts arrangera möten och demonstrationer som går på tvärs mot demokrati och yttrandefrihet. Premiärminister Gordon Brown varnar gärna offentligt för islamismen på det internationella planet men tycks inte vara så välorienterad om vad som sker i London.

(jihadimalmo.blogspot.com)

Islamister i gängbråk

Det senaste halvåret har det skett ett 50-tal skottlossningar i Köpenhamn, alla kopplade till maktkampen mellan Hells' Angels och de muslimskt betonade gängen kring Black Cobra, även kallade "shariagängen", vilka anses ha ett nära samband med islamistiska kretsar i den danska huvudstaden.

Läget är så allvarligt att den kommunala servicen i vissa stadsdelar i praktiken upphört att fungera, och allmänheten uppmanas hålla sig inne eller att undvika stadsdelarna i fråga. Shariagängen har för vana att "patrullera" gatorna och visitera fotgängare. "Gör inte motstånd", varnar polisen. Hans C. Pettersson skriver i sin blogg *Jihad i Malmö* följande om läget i Köpenhamn:

"Det är en absurd situation när de gamla gangstrarna i Hells' Angels börjar betraktas som allmänhetens beskyddare och något slags garantier för ett civiliserat samhälle, till skillnad från den fullständigt oberäkneliga shariadräggan..."

Enligt länskriminalen har Black Cobra nu också etablerat sig i Malmö.

PK i cricket

I England har cricketklubben Middlesex Crusaders ansett sig behöva ändra namn till Middlesex Panthers, detta sedan både muslimer och judar protesterat mot det gamla namnet vilket, menar man, för tankarna till korsfararnas massakrer på islamiska och mosaiska trosbekännare för cirka 900 år sedan. Politisk korrekthet (PK) i sin prydno.

Den amerikanska tidskriften *National Review* (23 februari 2009) kommenterar: "Vi väntar resignerat på att [klubben] skall ge efter för kraven från 'transgender'-lobbyn, som, det känner vi oss säkra på, inte kommer att låta sig avskräckas av informationen att 'Middlesex' är namnet på ett engelskt grevskap."

Den farliga bönen

När sjuksköterskan Caroline Petrie, en kristen verksam i en engelsk stad, efter ett hembesök skulle lämna 79-åriga May Phippen frågade hon om hon fick be för sin patient. "Nej tack" blev svaret från fru Phippen, som senare omnämnde händelsen för en annan sköterska. Denna fann för gott att rapportera det hela till sina överordnade, som gick i taket och satte igång hela den politiskt korrekta utredningsapparaten med full kraft.

Den syndande sköterskan suspenderades för att ha brutit mot gällande uppförandekod när det gäller jämlikhet och mångfald och riskerar nu att förlora sitt jobb. Petrie bör kanske överväga att konvertera till islam. Då skulle alla invändningar mot hennes erbjudanden om andligt bistånd sannolikt betecknas som "hatbrott".

(*National Review*)



Sko mot Ahmadinejad

Bruket att kasta skor mot misshagliga politiker sprider sig. Först var det USA:s förre president George W. Bush som råkade ut för detta tilltag när han besökte Bagdad - en irakisk journalist klämde iväg sina doxor för att visa Bush sin ringaktning. Sedan råkade röda Kinas president ut för samma sak när han besökte England.

Nu har också Irans fundamentalistiske president, Mahmut Ahmadinejad, råkat ut för samma sak. När Ahmadinejad var på väg till ett valmöte i en idrottsarena i den iranska staden Urmia - presidentval stundar i Iran - slängdes en sko samt en hatt mot den iranske diktatorn. Incidenten har inte rapporterats i officiella iranska media men kommenterats desto mer i den iranska bloggossfären, som anses vara mycket välutvecklad.

Skoincidenten skall ha ägt rum i anslutning till kravaller i Urmia, detta sedan konvojen med Ahmadinejad skadat en äldre fotgängare vilken ville överlämna ett brev till presidenten. (*Haaretz, Israel*)

Miljöguru för kärnkraft

James Lovelock blev miljörörelsens guru när han myntade den så kallade Gaia-teorin, det vill säga att jorden är en självreglerande mekanism syftande till att upprätthålla goda livsförhållanden. Teorin är uppkallad efter jordegudinnan Gaia i den grekiska mytologin. Lovelock, numera i 90-årsåldern, är aktuell med boken *The Vanishing Face of Gaia* där Lovelock hävdar att jorden kan jämföras med en cancersjuk patient som får reda på att hon bara har ett halvår kvar att leva.

Lovelock har således en pessimistisk syn på jordens framtid och hävdar rentav, att den globala uppvärmningen är så långt framskriden att det är för sent att hejda klimatförändringen. Därför, menar Lovelock, är det inte meningsfullt att tala om "hållbar utveckling". I stället för att ödsla tid och krafter på en "hållbar livsstil" är det, enligt James Lovelock, bättre att satsa på verkligt effektiva åtgärder. Ett sådant grepp är att bygga ut kärnkraften, som är helt ren och knappt genererar något avfall alls. Vindkraften har denne före detta miljöprofet däremot inte mycket till övers för. I stället menar han att de allt fler vindkraftsverken är "en av 1900-talets dåraktigaste och mest kontraproduktiva satsningar" (citerat ur tidskriften *Fokus*, nummer 10 2009).

Lovelock förutser att utvecklingen till

slut kommer att leda till att stora delar av jorden kommer att bli obebodliga och att en massutvandring från dessa områden kommer att ske. Då, menar Lovelock, måste vi se till "att inte bli så överbefolkade av flyktingar och återvändande landsmän att maten inte räcker."

Åklagare kräver dödsstraff för kristen konvertit

Enligt sharia-lagen ska den som överger islam avrättas. I de mer civiliserade muslimska länderna är det dock sällan den lagen tillämpas. Men krav kommer i ökad utsträckning.

I Egypten ska religionen stå inskriven i de officiella ID-handlingarna. Ungefär tio procent av egyptierna är kristna (kopter), som i många avseenden betraktas som en andra klassens medborgare med begränsade medborgerliga rättigheter.

Maher a-Gory heter en man som för 34 år sedan övergav islam och blev kristen. De egyptiska myndigheterna vägrar att acceptera en konvertering från islam. Däremot går det bra att konvertera till islam. Maher är nu åtalad för konvertering och åklagaren begär dödsstraff.

Även Mahers dotter, som är 14 år, är kristen. När hon fyller sexton år kommer hon officiellt klassas som muslim av myndigheterna, om hennes pappa inte dessförinnan tillåts registrera sig som kristen. Det har han misslyckats med i 34 år.

(*Dagen*)

Venezuela i kris

Venezuelas president Hugo Chávez har genom åren kunnat driva en ansvarslös ekonomisk politik om skulle kört nästan vilket land som helst i djup ekonomisk kris. Men oljan har gång på gång räddat Chávez. Med oljeinkomsterna har han kunnat finansiera sin militära upprustning och dessutom ge ekonomiskt stöd till vänsterrörelser i övriga Latinamerika. Genom generösa subventioner, bland annat på livsmedelssidan, har han köpt stöd bland de fattiga och kunnat hålla (en knapp) majoritet bland väljarna. Men allt har byggts på oljan. Nästan all övrig export har upphört, eftersom det vare sig finns företag eller exportprodukter i Chávez ekonomiska kaos.

Nu verkar det bli slut på Chávez olje-excesser. Statens oljeintäkter förväntas i år gå ner från 93 till 22 miljarder dollar. Den extravaganta politiken tänker Chávez

fortsätta med hjälp av banklån. Eftersom inflationen ligger på 30 procent och bankerna förhindras att ta ut räntor som ens täcker inflationen av allmänheten är det fullt möjligt att bankerna kommer att ställa upp. Gör de det inte så hotar alltid nationalisering. En sådan politik är naturligtvis bara ett uppehållande försvar. I längden kommer det att vara omöjligt att upprätthålla Chávez politik. (*The Economist*)

Tekniska problem

drabbade de oljeledningarna som levererar rysk olja till Tjeckien i juli förr året. Problemen inträffade precis efter att Tjeckien och USA kommit överens om utplacering av radaranläggningar till skydd mot kärnvapenmissiler. Oljeleveranserna skars ned med hälften. Märkligt nog uppstod inga tekniska problem med leveranserna till Tjeckiens grannar.

Kvinnlig minister i Saudiarabien

Saudiarabien genomförde något som verkade otroligt. Landet utsåg en kvinnlig minister, ansvarig för utbildning av kvinnor. Hon sorterar under den ordinarie utbildningsministern, som svarar för all utbildning. Reglerna är dock sådana att de två ministrarna inte kan tala med varandra direkt, det skulle vara ett brott mot sedlighetsreglerna. Samtalen måste därför ske via TV-länk.

Domstolarna fortsätter att se hårt på otillåten kontakt mellan könen. I mars dömdes en 75-årig änka till fyra månaders fängelse och 40 piskrapp för att hon inbjudit två unga män till sitt hus. Männen, den ene var hennes avlidne makes brorson, hade varit tillmötesgående nog att leverera bröd till den gamla damen. Det skulle de alltså inte ha gjort. (*The Economist*)

Dags för folkutrotning

Miljörörelsen hävdar att vi lever över jordens förmåga. Även om det inte brukar sägas högt är den logiska slutsatsen att sänka standarden till u-landsnivå för alla jordens invånare (men egentligen inte, för befolkningen i u-länderna har ju ingen tillgång till modern reningsteknik) eller att genomföra en drastisk folkminskning. Äntligen är det några som tar bladet från munnen och talar klarspråk. Optimum Population Trust är en organisation som anser att Storbritannien inte klarar av mer än 30 miljoner invånare. Idag har landet 61 miljoner invånare. (*The Times*)

Caesar och andra politiska mord-

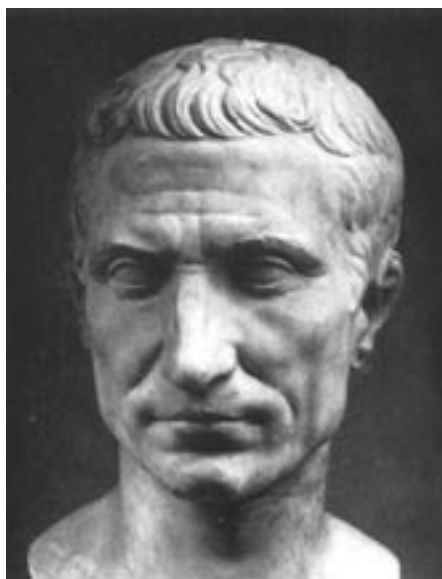
Politiska mord har förekommit genom alla tider. Det mest berömda mordet av alla i sammanhanget torde vara det på den romerske diktatorn Gaius Julius Caesar den 15 mars år 44 före Kristus. Mordet var planerat av en grupp patricier som ville bli av med en man de trodde hade planer på att avskaffa de gamla republikanska traditionerna. Andra politiska mord har begåtts av udda personer utan uppenbara motiv, exempelvis mordet på Sveriges utrikesminister Anna Lindh 2003.

★★★ Mer än 2000 år efter sin våldsamma död förblir Julius Caesar en av världshistoriens mest kända och omdiskuterade gestalter. Caesar var en briljant fältherre, skicklig statsman och politiker samt en lysande författare vars formuleringar – till exempel "Veni, vidi, vici" (Jag kom, jag såg, jag segrade) och "Alea iacta est" (Tärningen är kastad) – pluggats in av latinstudierande under många sekler. Caesar tycks aldrig upphöra att fascinera oss, vilket inte minst TV-serien "Rome" visar.

Julius Caesar var en färgstark och självsvåldig personlighet som bland annat hade en kärleksaffär med Egyptens vackra drottning Kleopatra, ett förhållande som resulterade i sonen Caesarion. När han återkom till Rom efter lysande militära segrar i Asien, Afrika och Gallien år 46 före Kristus höll han ett av de största triumftåg som skådats. Han erbjöds kungavärdigheten men avböjde – han höll på republikens idéer och lät sig i stället väljas till diktator, först på tio år och sedan på livstid. När han bragtes om livet den 15 mars 44 före Kristus (Idus Martiae) var han samtidigt diktator, konsul, folktribun och censor.

23 knivhugg

Orsaken till det brutala mordet på Caesar var att alltfler högt uppsatta patricier i Rom började betrakta honom som en tyrann och ett hot mot republikens institutioner och senatens maktställning. Historiekrivaren Suetonius berättar i sin skildring av mordets förspel hur flera små grupper var för sig



Gaius Julius Caesar i en något idealiserad framställning. Han mördades av sammansvurna i senaten år 44 före Kristus.

började planera att röja Caesar ur vägen. När de fick kännedom om varandra enades de och började samfällt planera mordhandlingen. Ett 60-tal personer uppges ha varit

tommy.hansson@contra.nu

inblandade med Gaius Cassius, Marcus Junius Brutus och Decimus Brutus som ledare.

Caesar hade fått flera varningar om att någonting var i görningen, men i likhet med Gustaf III över 1800 år senare, valde han att bortse från dessa. Således fanns han på plats i den romerska senaten den skickelse-digra dagen. Det började med att senatorn Tillius Cimber grep tag i Caesars toga vid skulderna och höll fast honom. Sedan gick tribunen Casca bakom Caesar och högg honom i halsen strax nedanför strupen. Caesar värjde sig genom att hugga angriparen i handen med ett skarpt skrivstift. Därpå samlades alltfler runt diktatorn och högg honom med sammanlagt 23 hugg. En av angriparna var Caesars förtrogne Marcus Brutus, och när Caesar fick syn på honom lär han ha utbrustit på grekiska: "Kai su teknon" (Även du, mitt barn). Shakespeare föredrar i sitt skådespel "Julius Caesar" att använda den latinska formen "Et tu, Brute" (Även du, min Brutus).

Mördarna hade hoppats på allmänt bifall för sitt "tyrannmord" men hade felbedömt situationen. Efter ett hyllningstal till Cae-

sar av den dödes vän, konsuln Marcus Antonius, växte hatet mot mördarna, som tvingades fly från Rom. Efter Caesar tog ett triumvirat bestående av Marcus Antonius, Marcus Lepidus och den framtida kejsaren Octavianus (Augustus) – den senare var även Caesars adoptivson – över makten. I ett fälttåg mot Cassius och Brutus och deras styrkor vann de en förkrossande seger, där de båda ledande männen i mordkomplotten mot Caesar dödades.

Gaius Julius Caesar ljöt en våldsamt död, men hans minne lever alltjämt kvar såsom varande grundläggaren av den romerska världsmakten. Ett flertal romerska kejsare blev sedan mördade, bland dem Caligula, Claudius och Caracalla.

Kungen går på maskerad

Politiska mord har förekommit i alla tider, men kanske var 1500- och 1600-talen till följd av otaliga konflikter och förvecklingar särskilt hårt drabbade. 1589 mördades exempelvis den franske kungen Henrik III av den unge dominikanermunken Jacques Clément, vilken högg kungen i ansiktet med en lång kniv. Mördaren höggs sedan själv ner. Det gick inte bättre för Henrik IIIs efterföljare Henrik IV, som 1610 i Paris mördades av en 32-årig religiös fanatiker som hette François Ravaillac; denne ställde sig på fotsteget till kungens stillastående vagn och dödade monarken med två knivhugg.

Ravaillac var den typ av attentatsman som historien känner så många exempel på: den förvirrade särlingen som uppmanas av en inre röst att döda, eller som rentav menar att inspirationen kommer från Gud. Till den senare kategorin hörde Ravaillac.

Låt oss förflytta oss framåt i tiden, till 1792. Den 16 mars det året hölls, sent på kvällen, en maskeradbal på Operan vid Gustaf Adolfs torg i Stockholm. Konung Gustaf III hade beslutat att trotsa varningsord om att något sinistert var i görningen och dök upp på maskeraden. Han var klädd i trekantig hatt, slängkappa och en minimal mask som gjorde det lätt att känna igen honom. Den 30-åriga adlige kaptenen och rättshaveristen Jacob Johan Anckarström hade i alla fall inga svårigheter med detta, utan fyrade av sin flintlåspistol rätt i vänstra sidan av den kungliga höften.

Anckarström har själv beskrivit ladd-

ningen på följande sätt: "Jag laddade med en tum svartkrut, fem små hagel, sex krokiga nubbar, två blykuler och en förladdning av gråpapper." Anckarström fortsätter: "När kungen inte föll, blev jag så förvånad att jag inte kom mig för att skjuta mig själv, som jag hade tänkt. Istället släppte jag pistolen på golvet. Sedan tänkte jag sticka ned honom med kniven, men kom mig inte för med det heller" (stavningen moderniserad).

Gustaf III föreföll först inte vara allvarligt sårad, han föll ju inte ens ihop på golvet. Han fördes till en divan i sin våning på Operan. Till den näre medarbetaren Gustaf Mauritz Armfelt sade han: "Det här är ingenting, det gör inte alls ont." Efter en stund bars kungen ner i en länstol till sin vagn och fördes till Kungliga slottet. Han levde i 13 dagar efter attentatet och kunde under större delen av denna tid kommunicera med omvärlden och ta emot talrika besök. Läkarna hade emellertid inte lyckats avlägsna hela laddningen från såret, och så småningom tillstötte både kallbrand och lunginflammation. Kungen dog den 29 mars och efterträddes på tronen av sin bror, den rätt oduglige Karl XIII.

Eftersom Stockholm vid denna tid – till skillnad från 1986 då Olof Palme bragtes om livet – hade en kompetent polismästare kunde attentatsmannen Anckarström gripas redan dagen efter mordet. Han erkände direkt och blev i tidernas fullbordan halsuggen på Skanstull i Stockholm. I fängelset och under spöslitningen som föregick avrättningen hade han undergått en religiös omvändelse. Anckarström var en hetlevrad man som hatade Gustaf III av personliga skäl. Han blev det villiga redskapet för en omfattande komplot bland adeln, som var missnöjd med Gustafs politik som gynnade bönderna. Spindeln i konspirationsnätet var general Carl Fredrik Pechlin, en 72-årig finlandssvensk som var en anhängare av frihetstidens idéer och ville se en konstitutionell monarki med betydligt minskad makt för kungen.

Det har beräknats att flera hundra personer ingick i komplotten. 14 dömdes till döden, men bara Anckarström avrättades. Flera konspiratörer dömdes till landsflykt, medan Pechlin sattes på Varbergs fästning och dog efter fyra år. Utan att ha erkänt delaktighet i sammansvärjningen mot konungen.

Den förskräckliga händelsen

"Har ni hört den förskräckliga händel-



Pjotr Stolypin mördades 1911. Några år efter mordet blev Ryssland kommunistiskt. sen, den är sann ty den hände just nu, att kungen av nordliga Amerika blev skjuten, ja skjuten mitt itu." Så inleds "Lincolnvisan", beskrivande mordet på USAs president Abraham Lincoln 1865. Lincoln är otvivelaktigt en av de stora presidenterna i Förenta staternas historia. Det var han som avskaffade negerslaveriet, och det var han som höll ihop unionen av stater genom att stå i spetsen för nordstaternas segerrika kamp mot upprorsmännen i den sydliga konfederationen. Utan Lincoln hade USA inte blivit den demokratiska och frihetliga världsmakt landet är i dag. Inbördeskriget 1861-65 såg Lincoln som en djup tragedi men tvekade aldrig att föra det till ett segerrikt slut för nordsidan.

Den 15 april 1865 gick Lincoln med hustrun Mary och en major Rathbone till Ford's Theatre i Washington, D. C. för att se en föreställning av pjäsen "Vår amerikanska kusin". Eller som "Lincolnvisan" vet berätta: "Han gick ut för att se komedianerna, ty det roade hans majestät, men inte så kunde han väl tänka att han skulle bli skjuten just för det." Attentatsmannen var en 30-årig skådespelare från sydstaterna vid namn John Wilkes Booth. Han klev in i den lincolnska logen och avfyrade ett skott med en 44-kalibrig pistol av fabrikket Derringer bakom presidentens vänstra öra. Med sin kniv högg han Rathbone i ena armen. Därefter hoppade mördaren från logen ner på scenen och ropade: "Sic semper tyrannis!" (Så går det alltid för tyranner). Han lär också ha skrikit: "Hämnd för södern!" Lincoln dog morgonen efter attentatet.

Två veckor senare greps Booth, som var skadad i en fot efter hoppet ner på scenen, och en medhjälpare till honom

under dramatiska omständigheter. Booth såg sig själv som en tyrannmördare i Brutus efterföljd och ångrade enligt egen utsago inte dådet, även om han och gänget med sammansvurna ursprungligen hade tänkt mörda flera andra högt uppsatta personer. Det låg visserligen en del tanke och planering bakom Lincoln-mordet, men det bör också sägas att John Wilkes Booth hade något av den irrationella särdragskaraktär som utmärkt många politiska mördare genom historien.

Som vi vet är Lincoln inte ensam bland amerikanska presidenter om att ha blivit mördad. Detta drabbade också, före Kennedy-mordet 1963, James Garfield 1881 (mördare: Charles Guiteau) och William McKinley 1901 (mördare: Leon Czolgosz). Guiteau var en allmänt misslyckad person som lät sin bitterhet på livet gå ut över president Garfield, medan Czolgosz var en fattig polskättad arbetare från Detroit som sympatiserade med anarkismen. Misslyckade attentat harskett mot presidenterna Andrew Jackson, Theodore Roosevelt, Franklin Roosevelt, Harry Truman, Gerald Ford och Ronald Reagan. Även Richard Nixon hade en tilltänkt mördare.

Mordet på Stolypin

Det mest ödesdigra av alla de otaliga mordattentat som ägt rum i Ryssland var troligen det mot premiärminister Pjotr Stolypin 1911. Enligt Aleksander Solzjennitsyn var Stolypin en handlingskraftig reformator som, om han fått fortsätta, kunde ha skapat samhällsförhållanden i tsarriket som hade omintetgjort de revolutionära förutsättningar som möjliggjorde Lenins och Trotskijs skicksediga statskupp i oktober 1917.

Efter revolutionsförsöket 1905 och krigsförlusten mot Japan hade tsarregimen med Nikolaus II som föga imponerande galjonsfigur återfått något av sitt forna självförtroende. Ädlingarna och militärerna runt tsaren var visserligen i stort sett reaktionära oduglingar och goddagspiltar, men i Pjotr Stolypin fanns en duglig politiker som hade kunnat dra upp moder Ryssland ur träsket. Stolypin gjorde inte avkall på några säkerhetskrav men var angelägen om att reformera det ryska samhället. Ett av hans främsta mål var att skapa en stark, självägande rysk bondeklass. 1906 utsågs Stolypin, då bara 43 år gammal, till premiärminister efter att tidigare varit provinsguvernör och visat sig kompetent nog att hantera de upproriska

krafterna.

Dessutom lyckades Stolypin till Ryssland attrahera utländskt kapital, vilket ledde till ett starkt industriellt uppsving under 1906–11, som hade paralleller med utvecklingen i USA under slutet av 1800-talet. Stolypin hade tidigare utsatts för ett allvarligt bombattentat som dödade 50 personer men själv lyckats klara livhanken. 1911 hade han inte sådan tur. Han mördades på operan i Kiev den 14 september av en anarkistisk revolutionär, Dmitrij Bogrov, som samtidigt var polisagent. Med Pjotr Stolypin dog alla möjligheter till en fortsatt progressiv utveckling i Ryssland.

Tre år efter mordet på Stolypin mördades i Sarajevo Österrike-Ungerns tronföljare Franz Ferdinand och hans gemål av den serbiske nationalisten Gavrilo Princip, vilket var startskottet för Första världskriget.

Det är inte ofta man har anledning känna missnöje med att ett mordattentat misslyckas, men Fanny Kaplans försök att skjuta Lenin är ett sådant fall. Detsamma kan sägas om de många attentatsplaner som fanns riktade mot Adolf Hitler.

Kennedys och King

Åtskilliga ton trycksvärta har ägnats åt mordet på bröderna John och Robert Kennedy samt Martin Luther King, Jr. i 1960-talets USA. Mordet på president John Fitzgerald Kennedy den 22 november 1963 torde, i konkurrens med mordet på Caesar, vara världshistoriens mest omtalade politiska mord. Det förtjänar dock att påpekas att Kennedy var en politisk obetydlighet vid en jämförelse med Caesar. Han inledde sin presidentbana med det jättelika fiaskot i Grisbukten, då en skara exilkubaner sattes i land på Kuba med uppgift att störta den kommunistiska Castro-regimen. I och med att Kennedy-administrationen inte vågade sätta in flygunderstöd till befrielsestyrkan var operationen dömd att misslyckas.

Egentligen är det en gåta att president Kennedy med alla sina uppenbara fel och brister kunnat tilldra sig så mycket positiv uppmärksamhet. Det i stort sett enda positiva han gjorde – låt vara att det var en avgörande insats under Kalla kriget – var att tvinga Sovjetunionen att avbryta sina planer på att installera kärnvapen på Kuba genom att försätta Castros fängelseö i karantän. Det förtjänar också påpekas att Kennedy kunde bli president i valet 1960 endast genom det massiva valfusk som förekom i Chicago, som traditionellt haft en oerhört korrupt demokratisk partiapparat.

Mordet på Kennedy i Dallas, Texas utfördes av den 24-årige sörlingen Lee Harvey Oswald, en amerikansk kommunist som hade bott i Sovjetunionen en tid, var gift med en ryska och som kort tid före mordet upprättat kontakt med den kubanska ambassaden i Mexico City. Dessa fakta är naturligtvis besvärande för vänstern, som alltsedan den 22 november 1963 sökt få det till att mordet var ett resultat av en högerkonspiration.

Mordet på president Kennedy hade politiska förtecken, och det hade också mordet på brodern Robert 1968. Senator Robert F. Kennedy var mitt uppe i den demokratiska primärvalskampanjen inför presidentvalet 1968 när han sköts till döds av den 24-årige palestiniern Sirhan Bishara Sirhan; mordet skedde den 5 juni 1968 i kampanjhögkvarteret på Ambassador Hotel i Los Angeles, där Kennedy-kampanjen firade segern i det kaliforniska primärvalet. Sirhan Sirhan, som kom från en kristen bakgrund, var född i ett palestinskt område som ockuperats av Israel. När Sirhan var 13 år emigrerade familjen till Pasadena i Kalifornien efter att under nio år ha levt under svåra förhållanden i ett flyktingläger. Troligen mördade han Robert Kennedy på grund av sitt hat mot Israel – Kennedy hade under valkampanjen gjort anmärkningsvärt proisraeliska uttalanden och bland annat pläderat för att USA skulle bistå Israel med bombplan.

Liksom broder John var Robert ”Bobby” Kennedy en oerhört uppreklamerad politiker, som i likhet med Barack Obama i dag ofta talade om behovet av ”förändring” utan att ha så mycket substans bakom.

1968 var också det år då negerledaren Martin Luther King, Jr. togs av daga. Han sköts den 3 april av småskurken James Earl Ray. Motivet till dådet är oklart, och en mängd vildvuxna konspirationsteorier har – i likhet med diskussionen om mordet på president Kennedy – uppkommit. Ray dömdes till 99 års fängelse och dog i fångenskap 1998.

Palme och Lindh

Det är ofrånkomligt att det uppstår konspirationsteorier när en bemärkt politiker faller offer för mordarhand. Så var givetvis också fallet med mordet på Olof Palme den 28 februari 1986. Otoliga journalister, ”privatspanare” och andra aktörer har i det oändliga kannstöpt om möjligheterna att Palme mördades av exempelvis militanta kurder, sydafrikaner, KGB-torpeder,

svenska poliser, Palme-kritiker på högerkanten och så vidare.

Att Sveriges statsminister Palme – i likhet med bröderna Kennedy betydligt över-skattad som statsman – skulle skjutas ned av en påtänd knarkare och skumraskfigur som Christer ”Bajonettmannen” Pettersson har många alltjämt svårt att tänka sig. Ändå var det av allt att döma så det gick till.

När det gäller knivdådet mot utrikesminister Anna Lindh den 10 september 2003 har några konspirationsteorier vederligen aldrig formulerats av det enkla skälet, att polisen denna gång råkade ha turen på sin sida och tämligen snart kunde gripa gärningsmannen, den 24-årige serben Mijailo Mijailovic. Denne tillhör kategorin ”vilsen sörling” med dunkla motiv och var på många sätt ett offer för det samhälle som bland andra Anna Lindh och hennes make, Bo Holmberg, varit med om att skapa. ☞

Källor: Göran Rystad: *Politiska mord – det yttersta argumentet*. Historiska media 2006. Kaj Hildingson: *Politiska mord genom tiderna*. Natur och Kultur 1998. Jan Olof Olsson: *20e århundradet*. Bengt Forsbergs förlag 1975 (första upplaga 1960). ☞



Raka puckar

Jämställdhet och jämlikhet

Ett kärt ämne i Sverige är relationerna mellan kvinnor och män. Det mått feministerna lagt beslag på är jämställdhet. Jämställdhet inkluderar då tydligen allt som kan jämföras, men hur fel kommer man inte då!

Man skulle vinna på att skilja på jämställdhet och jämlikhet och då alltid avse den enskilda individen. Med jämställdhet (mellan könen) skulle samma regler och möjligheter gälla för alla oavsett kön. Till exempel i en frågesport. Med jämlikhet (mellan könen) skulle avses att lika många av varje kön får delta exempelvis i ett idrottslag. Det i dag politiskt korrekta med lika många deltagare från varje kön, oavsett vad det rör sig om, är med den definitionen inte jämställt men väl jämlikt.

En annan fråga som inställer sig: är jämlikhet förenligt med individens rätt oavsett kön? Troligen inte. Jämlikhet är orättvist mot bägge könen. Således: det vi i dag upplever med uttrycket jämställdhet (= lika många av varje kön) är inget mål att sträva efter. ☞

"Svensk kultur bör vara normen"

Dick Erixon är en av landets mer kända bloggare. Han är också sedan 2007 ordförande i Medborgarrättsrörelsen, som etablerades av det legendariska regeringsrådet Gustaf Petrén (det var han som var Petrén när Olof Palme nedlåtande talade om Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg som "Petréns lekstuga"). Erixon är också känd för att ha hyllat USAs förre president George W. Bush.

★★★ Under 20 år, mellan 1979 och 1999, var Dick Erixon medlem i Centerpartiet. Han var bland annat förbundssekreterare i Centerns högskoleförbund och landstingsrådssekreterare i Stockholms läns landsting. I samband med valet 1998 startade han en personvalskampanj för att lägga beslag på partiledaren Olof Johanssons plats i riksdagen – nu hann Olof Johansson avgå som partiledare innan valet, men när rösterna räknades ihop fattades det bara 937 röster för att riksdagsplatsen skulle ha tagits av Dick Erixon istället för av Olof Johansson.

Efter den historien ansåg Dick Erixon att han gjort sitt i Centerpartiet, ja i partipolitiken över huvud taget. Till *Contra* säger han:

–Jag känner mig alldeles för självständig och egensinnig för att jag ska kunna vara med i ett politiskt parti. Jag vill ha friheten att säga vad jag tycker, utan att ta partipolitiska hänsyn.

Verklig maktindelning

Du är en av landets mest kända bloggare, du får till och med betalt. Hur går det till?

–Jag har mellan 4 000 och 5 000 läsare per dag (<http://erixon.com/blogg>). Uppenbarligen vill många läsa vad jag skriver, men det är som bekant svårt att ta betalt. Jag värdjade om att läsarna skulle prenumerera på ett nyhetsbrev som är kopplat till bloggen. En hel del har gjort det, men det räcker ju långtifrån till att försörja sig på. Men det går trots allt att få en del intäkter också på bloggen – utan att sälja annonser.

En av de mest omdiskuterade frågorna idag är den så kallade FRA-lagen och dess

Den borgerlige tänkaren och bloggaren Dick Erixon är bland mycket annat också en beundrare av USAs 43:e president, George W. Bush. (Foto: C. G. Holm)



koppling till den personliga integriteten. *Hur ser du på den diskussionen?*

–Jag menar att man inte kan se den frågan så ensidigt som många vill göra. Det är frågan om en avvägning mellan integritetsaspekterna och att skydda rikets säkerhet. Under Baltikum's frigörelse från Sovjetunionen var det exempelvis av yttersta vikt att vi verkligen fick veta hur man reagerade på statsminister Carl Bildts agerande. Jag ser nyttan med FRA-spaningen. Andra ser

Dick Erixon intervjuad av C G Holm

den bara som ett hot mot privatlivet. Jag är ute efter att skapa en balans mellan dessa aspekter. Med den domstolsprövning som nu föreslås tycker jag man har nått en rimlig avvägning mellan olika intressen.

–Viktigt för att det här ska fungera är att vi har just det oberoende rättsväsende som vi ska ha enligt grundlagen. Det ska vara fråga om en verklig maktindelning. En myndighet ska göra jobbet, men den ska kontrolleras av en oberoende domstol. Landshövding Anders Björck avgick ju i protest från posten som ordförande i Försvarets underrättelsenämnd med hänvisning till att de nya FRA-lagarna skapade en ineffektiv underrättelsetjänst. Jag tolkar det som att den nya domstolen verkligen kommer att fungera för att balansera FRAs egna ambitioner. Jag menar att staten inte ska vara en monolit, staten ska bestå av flera oberoende enheter som bevakar varandra.

En annan aktuell fråga är fildelning. När

vi träffas pågår rättegången mot The Pirate Bay som bäst.

–Jag känner mig rätt gammaldags i den frågan. Jag värnar om äganderätten. Konstnärer måste få betalt för vad de skapar. Vi måste ha institutionella ramar för att skydda äganderätten. Många u-länders problem är att de saknar sådana institutioner. Den peruanske ekonomen Hernando De Soto har tagit upp det bristande skyddet för ägandet av mark i u-länderna som en av de allvarligaste hämskorna för den ekonomiska utvecklingen. De fattiga är i realiteten inte så fattiga, eftersom de i praktiken äger både marken de bor på och husen de bor i. Men eftersom institutionerna saknas kan de inte bevisa sin äganderätt och de kan inte belåna egendomen, vilket skulle behövas om länderna skulle få fart på näringslivet.

–Vi riskerar att hamna i en u-landssituation på det immateriella området om vi inte skyddar den immateriella äganderätten med fungerande institutioner. Visst, branschen bromsar den tekniska utvecklingen och är allmänt bakåträvande. Den utnyttjar inte den nya tekniken för att vidga sin marknad. Och så går det som det går. Men jag menar att vi inte kan bortse från att vi måste skydda äganderätten.

Ingen författningsdomstol

En av Medborgarrättsrörelsens hjärtefrågor är grundlagen. *Hur ser du på det nya grundlagsförslaget?*

–Det blev ganska marginella förändringar som förslag från Grundlagskommittén. Mest invändningar har jag mot

att det inte kom något förslag om en författningsdomstol. Det blockerades av socialdemokraterna i kommittén. Det är beklagligt, inte minst mot bakgrund av att Europarådet har en särskild kommitté som hjälper de nya demokratierna i Östeuropa med den konstitutionella ramen för övergången till ett demokratiskt samhälle. Ett av de viktigaste råden från den kommittén är att länderna bör inrätta en författningsdomstol. Men i Sverige ska vi alltså inte få någon.

–Men det finns ett par substantiella punkter i grundlagsförslaget som gör författningen bättre. Den ena handlar om att uppenbarhetsrekvisitet avskaffas. I den nuvarande regeringsformen heter det [11 kap 14§] att domstolarna ska tillämpa lagar och förordningar som strider mot regeringsformen om det inte är *uppenbart* att de strider mot grundlagen. Om regeringen anser att lagen är i överensstämmelse med grundlagen är det ju inte uppenbart att den strider mot grundlagen och därmed är nuvarande regel helt tandlös. Nu försvinner uppenbarhetsregeln och därmed kan domstolarna också i praktiken ifrågasätta grundlagsstridiga lagar.

–Den andra punkten handlar om domarutnämningarna. De högre svenska domartjänsterna utses för närvarande i en sluten process direkt av regeringen. Ofta hämtas personer från departementen direkt till de högsta domartjänsterna. Domarna är därmed den mest politiskt beroende tillsättningen av ämbetsmän i det svenska systemet. Nu föreslås att en särskild nämnd ska nominera domare. Det är förhoppningsvis ett verksamt bidrag till att stärka domstolarnas oberoende.

Total partidisciplin

–Det finns en del andra förslag som också stärker folkstyret. Till exempel att folkröstningar ska genomföras i kommunerna om ett visst minsta antal medborgare kräver det. Men varför begränsas den här regeln till kommunerna? Den borde ju också kunna gälla för staten! En annan punkt är att egendomsskyddet stärks genom att det föreskrivs att det allmänna ska betala *full* ersättning om egendom exproprieras. Ersättningsreglerna har inte varit tydliga i den nu gällande regeringsformen. Personvalsmöjligheterna ökas marginellt, genom att tröskeln sänks från 8 procent till 5 procent.

–Men trots allt, de avgörande reglerna som visar att vi som medborgare bara har

”lånat ut” makten tillfälligt till våra riksdagsledamöter saknas. När vi har partilistor och stora valkretsar försvinner de människor som vi borde ställa till svars. Med majoritetsval i enmansvalkretsar skulle vi få en direkt koppling mellan väljarna och de valda. Var och en skulle veta vem som var deras riksdagsman. Nu är det knappast så att en väljare har ”sin” riksdagsman. Redan Aristoteles menade att människorna skulle välja som företrädare de som de hade extra förtroende för – men för att ha ett sådant förtroende måste man ju veta vem man väljer.

–Personval i enmansvalkretsar skulle också leda till att den strikta partidisciplinen luckrades upp. En socialdemokrat i Boden skulle mycket väl kunna ha en mer försvarsvänlig inställning än partikamrater från andra delar av landet. Och kunna behålla den uppfattningen också efter diskussionen i riksdagsgruppen och till och med vid voteringen i kammaren. Idag är partidisciplinen nästintill total.

USA ska sprida demokratin

När president Bush avgick publicerade du en hyllningsartikel i Expressen...

–Ja, jag menar att George W. Bush hade ett riktigt övergripande perspektiv i sin politik – att USAs uppgift är att sprida demokratin. Bushs idealistiska utrikespolitik skilde sig på ett markant sätt från USAs mer traditionella linje att backa upp även korrumpade regimer, bara de stödde USA. En av Bushs internationella antagonister var förre svenske utrikesministern Hans Blix, som utifrån ett folkrättsligt resonemang försvarade även Robert Mugabe. Folkrådet blir obsolet i en globaliserad värld. Vi måste stå upp för de förtryckta folken och visa att diktatur är oacceptabelt. Bush gjorde det och jag ser en risk att USA under den nuvarande presidenten återgår till den gamla pragmatiska linjen i utrikespolitiken.

En av de mest brännande frågorna i det internationella samfundet idag är politisk islamism och islamistisk extremism. Hur ska dessa rörelsers frammarsch ses i relation till Västerlandets syn på mänskliga rättigheter?

–Det finns moderata muslimer som har en mer sekulär syn på hur samhället bör byggas upp. Vi bör ge dem vårt stöd. En sådan person är Abdurrahman Wahid, Indonesiens president mellan 1999 och 2001. Han avvisade alla krav på religiös diktatur och han gjorde mycket för utvecklingen av

ett alltmer demokratiskt Indonesien. Han har skrivit om kamp mot fundamentalismen och är faktiskt den enda muslimen med religiös auktoritet som uttryckt sig tänkvärt i dessa frågor. Tyvärr har islam, i motsats till den kristna världen, inte genomgått någon upplysningsepok. Kristna världen över skiljer mellan stat och religion. Så blev det i och med upplysningstiden, men redan Jesus sa ”giv till kejsaren vad kejsaren tillhör”. Islam ser, ända från Muhammed, religion och politik som en integrerad enhet. Det är därför de muslimska länderna hamnat på efterkälken.

–Jag menar också att vi i Sverige har all anledning att slå vakt om våra egna traditioner och vår egen kultur. Media talar märkligt nog om alla andra kulturer, men knappast alls om den svenska, om man talar om den så är det snarast med förakt. I Sverige bör svensk kultur vara normen.

Svårt få genomslag

Du är ordförande i Medborgarrättsrörelsen sedan två år. Vad är rörelsens mest angelägna frågor?

–Vi menar att det är viktigt att staten hålls så liten som möjligt. I det komplexa samhälle som vi lever i har de offentliga tjänstemännen ett stort övertag över medborgarna. De kan arbeta för sina idéer avlönade av skattebetalarna. Det är en ren diskriminering av de medborgare som inte kan göra det på skattebetalarnas bekostnad. Skatteverkets reklamfilmer är till exempel ytterst dubiösa. Man argumenterar för den offentliga sektorns tjänster – de som är motståndare till att stat och kommun ska syssla med det som lovprisas i filmerna får inga statliga bidrag för att driva sin åsikt.

Det är inte ofta vi läser om MRR i pressen numer...

–Idag är det svårt att få genomslag för en rörelse som Medborgarrättsrörelsen. Till en del för att vi inte har en sådan förgrundsfigur som Gustaf Petrén i ledningen. Under sin tid som aktiv i MRR var han Sveriges ledande jurist, ingen kunde slå honom på fingrarna i juridiska frågor. Idag vågar inte jurister som är etablerade ställa upp på det sätt som Petrén gjorde. De är mer beroende av statens välvilja och de saknar också den resning som Petrén hade. Det är inte fint att ifrågasätta statens roll.

–Men vem ska göra det i ett samhälle som bygger på maktindelning om inte en oberoende domarkår?

Nya Zeeland införde nytt tänkande om staten

Nya Zeeland hade ett bristfälligt utbildningssystem. Det svek omkring 30 procent av barnen – särskilt dem från de lägre socioekonomiska skikten. Vi hade pumpat in mer och mer pengar i utbildningen under 20 år och nådde sämre och sämre resultat. Det kostade oss dubbelt så mycket att få sämre resultat än vi fick 20 år tidigare med mycket mindre pengar. Så vi beslöt oss för att ompröva vad vi höll på med också inom detta område.

Det första vi gjorde var att ta reda på vart de dollar som vi pumpade in i utbildningen gick. Vi anställde internationella konsulter (därför att vi inte litade på att våra egna departement kunde klara av uppgiften), och de rapporterade att för varje dollar vi spenderade på utbildning försvann 70 cent in i administrationen. När vi väl fick reda på detta avskaffade vi omedelbart alla skolstyrelser i landet. Varenda skola kom att kontrolleras av en styrelse av förtroendemän som valdes av föräldrarna till barnen som gick i den skolan, och av ingen annan.

Vi gav skolorna en påse pengar utan förbehåll, baserat på antalet elever som gick där. Samtidigt talade vi om för föräldrarna att de hade en absolut rättighet att välja var deras barn skulle gå i skola. Det är fullkomligt stötande för mig att någon skulle tala om för föräldrarna att de måste sända sina barn till en dålig skola. Vi omvände 4 500 skolor till detta nya system på en enda dag.

Konkurrenskraften

Vi gick emellertid ett steg längre. Vi gjorde det möjligt för privatägda skolor att få in pengar på exakt samma sätt som offentligt ägda skolor, med möjlighet för föräldrar att göra av med sina utbildningsdollar var de än valde att göra det. Ånå förutspådde alla



Nya Zeeland har en storslagen natur. Naturen ger rik avkastning, men landets ekonomiska potential begränsades länge av drakoniska regleringar. De är nu lyckligtvis ett minne blott.

att det skulle bli en massflykt av studerande från de allmänna till de privata skolorna därför att privatskolorna uppvisade en akademisk fördel om 14 till 15 procent. Detta inträffade dock aldrig, därför att differensen mellan skolorna försvann inom ungefär 18–24 månader. Varför?

Därför att helt plötsligt insåg lärarna att om de förlorade sina studenter skulle de förlora sina anslag; och om de förlorade

av Maurice P. McTigue

sina anslag skulle de bli av med sina jobb. 85 procent av våra studenter övergick till allmänna skolor i början av denna process. Detta sjönk till bara cirka 84 procent under det första året, eller däromkring, av våra reformer. Tre år senare gick emellertid 87 procent av studenterna i allmänna skolor. Viktigare var att vi avancerade från att ha legat cirka 14 eller 15 procent *efter* våra internationella jämlingar till att ligga 14 eller 15 procent *före* dem när det gäller utbildningsmässiga färdigheter.

Reflektera nu över ämnena beskattning och konkurrenskraft. Vad många inom den

offentliga sektorn i dag misslyckas med att inse är att konkurrenskraftens utmaning är världsomspännande. Kapital och arbete kan förflytta sig så obehindrat och snabbt från plats till plats, att det enda sättet att hindra näringslivet från att ge sig av är att säkerställa att det egna affärsklimatet är bättre än någon annans. I enlighet med detta fanns det en mycket intressant omständighet på Irland för bara ett par år sedan. Europeiska Unionen (EU), ledd av Frankrike, var högeligen kritisk gentemot den irländska skattepolitiken - särskilt avseende bolag - därför att irländarna hade sänkt sin bolagsskatt från 48 till 12 procent, vilket ledde till att en flodvåg av affärsverksamhet sköljde över Irland.

EU ville bestraffa Irland i form av en 17-procentig ökning av bolagsskatten i syfte att göra Irland mer jämställt med övriga europeiska länder. Det behöver inte tilläggas att irländarna inte köpte detta. Den europeiska gemenskapen svarade med att säga att det som irländarna gjorde var orättvist och icke konkurrenskraftigt. Den irländske finansministern höll med: han påpekade att Irland beskattade bolagen med 13 procent medan medborgarna bara behövde betala 10 procent i skatt. Irland sänkte därför också bolagsskatten till 10 procent. Se där ännu en förlust för fransmännen!

Skrev om lagarna

När vi i Nya Zeeland såg över statens in-

Här följer andra och sista artikeln om Nya Zeelands väg från socialismen. Den första publicerades i *Contra* 1/2009. Artikeln bygger på en föreläsning som det förra statsrådet (bland annat arbetsmarknadsminister) Maurice P. McTigue höll i Hillsdale College i Michigan, USA. Tommy Hansson har svarat för den svenska översättningen. Återges efter medgivande av *Imprimis*, utgiven av Hillsdale College, Michigan. © Hillsdale College.

täktskällor fann vi systemet extremt komplicerat, på ett sätt som förvrängde såväl affärsverksamhet som privata beslut. Så vi ställde oss själva några frågor: Var vårt skattesystem inriktat på att samla intäkter? Var det inriktat på att samla intäkter och även bistå med sociala tjänster? Eller var det inriktat på att samla intäkter, bistå med sociala tjänster och ändra beteende, alla tre komponenterna? Vi beslutade att de sociala tjänsterna och de beteenderelaterade komponenterna inte hade någon plats i ett rationellt skattesystem.

Så vi beslutade oss för att vi skulle ha endast två mekanismer för att samla intäkter – en inkomstskatt och en konsumtionsskatt – och att vi skulle förenkla dessa mekanismer och sänka skattesatserna så mycket vi bara kunde. Vi sänkte den höga inkomstskattesatsen från 66 till 33 procent och fastställde denna platta skattesats för höginkomsttagare. Därtill sänkte vi den lägsta nivån från 38 till 19 procent, vilket blev plattskattesatsen för låginkomsttagare. Därefter satte vi en konsumtionsskatt på 10 procent och tog bort alla andra skatter – kapitalvinstskatter, fastighetsskatter etcetera. Vi utformade noggrant detta system i syfte att producera exakt samma intäkter som vi fick i tidigare och presenterade det för allmänheten som ett nollsummespel.

Vad som hände i verkligheten var emellertid att vi fick in 20 procent mer intäkter än förut. Varför? Vi hade inte räknat med ökningen av frivilligt tillmötesgående. Om skattesatserna är låga kommer skattebetalarna inte att anställa dyra advokater och revisorer för att hitta kryphål. Det är faktiskt så att varje land i världen jag studerat som har dramatiskt förenklat och sänkt sina skattesatser har fått in mer intäkter, inte mindre.

Reglering då? Regleringsmakten är vanligen delegerad till icke-valda tjänstemän, med ringa eller ingen ansvarsskyldighet, som då inskränker människornas frihet. Dessa regleringar är extremt svåra att få bort när de väl är i kraft. Men vi hittade ett sätt: vi skrev helt enkelt om de statuter på vilka de var baserade. Vi skrev till exempel om miljölagarna och förvandlade dem till the Resource Management Act, därmed reducerande en lag som var över en halvmeter tjock till 348 sidor. Vi skrev om skattebalken, alla jordbrukslagar samt arbetarskydds- och hälsolagarna.

För att kunna göra detta sammankallade vi våra skarpaste hjärnor och uppmanade

dem att låtsas som om det inte fanns någon tidigare lag, och att deras uppgift var att skapa åt oss den bästa möjliga miljön för att strävsamheten skulle frodas. Vi marknadsförde den sedan i termer av vad den skulle kunna spara i skatter. Dessa nya lagar upphävde i själva verket de gamla, vilket innebar att alla existerande regleringar dog – hela bunten, varenda en.

Nytt tänkande om staten

Vad jag diskuterat är i verkligheten bara ett nytt sätt att tänka om staten. Låt mig berätta hur vi löste vårt hjortproblem: Vårt land hade inga stora inhemska djur förrän engelsmännen importerade hjortar i jakt-syfte. Dessa hjortar satte igång med att fly in i vildmarken och bli en outhärdlig plåga. Sedan ägnade vi oss åt att i 120 år försöka utrota dem tills en dag någon föreslog att vi helt enkelt skulle låta folk tämja dem. Så vi talade om för jordbrukarna att de kunde fånga och tämja hjortarna så länge de kunde hålla dem innanför två och en halv meter höga stängsel.

Vi har inte spenderat en dollar på hjortutrotning sedan denna dag och framåt. Inte en enda. Och nu står Nya Zeeland för 40 procent av världsmarknaden när det gäller hjortkött. Genom att tillämpa vanligt sunt förnuft förvandlade vi en olägenhet till en tillgång.

Låt mig dela med mig av en sista historia: Representanter för transportdepartementet kom till oss en dag och sade att de behövde höja avgifterna för körkort. När vi frågade varför svarade de, att kostnaden för att förnya körkortet inte helt uppvägdes av de aktuella avgiftsnivåerna. Därefter frågade vi varför vi alls skulle behöva hålla på med sådana saker. Transportfolket tyckte uppenbarligen att detta var en mycket dum fråga: alla behöver ett körkort, sade de. Jag påpekade då att jag fick mitt när jag var 15 år och frågade dem: "Vad är det med körkortsförnyelsen som gör att den på något sätt prövar förarkompetensen?" Vi gav dem tio dagar att tänka över detta. Vid ett tillfälle antydde de för oss att polisen behöver körkort för identifikationssyften. Vi svarade att detta var syftet med ett legitimationskort, inte ett körkort.


Slutligen medgav de att de inte kunde komma på något skäl till det de höll på med – så vi avskaffade hela processen! Nu gäller ett körkort tills en person är 74 år gammal, och därefter måste personen genomgå en årlig läkarundersökning för att visa att han eller hon fortfarande är

kompetent att köra. Så vi kunde inte bara undvara nya avgifter, vi avskaffade ett helt departement. Det är det jag menar med att tänka på ett nytt sätt.

Det fanns några stortartade saker enligt dessa riktlinjer som skedde i Bush-administrationens USA. Ni kanske inte känner till det, men 1993 godkände Kongressen en lag som kallades the Government Performance and Results Act. Denna lag beordrar regeringsdepartementen att i en strategisk plan identifiera vad det är de har för avsikt att uppnå och att varje år rapportera, vad de i själva verket uppnådde när det gäller allmänna förmåner. Som en följd av detta lade president Bush för några år sedan något som kallades the President's Management Agenda på bordet med syftet att sovra informationen i dessa rapporter och besluta hur man skall respondera. Sådana mekanismer är lovande om de används på rätt sätt.

Sunt förvalterskap


Betänk detta: det finns för närvarande 178 federala program som utformats för att hjälpa människor att åter börja arbeta. De kostar 8,4 miljarder dollar, och 2,4 miljoner människor anställs som ett resultat av dem. Men om vi valde ut de tre mest effektiva programmen av dessa 178 och lade de 8,4 miljarderna bara på dem, skulle resultatet troligen bli att 14,7 miljoner människor skulle hitta jobb. Status quo kostar Amerika över 11 miljoner jobb.

Det nya slags tänkande jag talar om skulle bygga in i systemet en ansvarsskyldighet för den administratör som är ansvarig för detta misslyckande med ett sunt förvalterskap över skattebetalarnas pengar. Det är i denna riktning en regering måste röra sig. 



Raka puckar

Frånvarande kvinnor

Löneskillnaderna mellan män och kvinnor är ett kärt ämne. Nu visar det sig att om man jämför personer med samma utbildning och arbetsinnehåll och tar hänsyn till ohälsotolet (det vill säga kvinnor har mycket högre frånvaro på arbetet) så är skillnaden i ersättning per arbetad timme försumbar. 

Vila i frid, vår klassiska glödlampa!

”Må du leva i intressanta tider” lyder en urgammal kinesisk förbannelse. Och förvisso lever vi i intressanta tider. Och ännu intressantare blir det om miljögalningarna får härja fritt... EU har beslutat att vi inte längre ska få använda glödlampor.

Denna geniala uppfinning, som gjordes i december 1879 av Thomas Alva Edison, var en av de absolut viktigaste för den moderna tidens genombrott. Edisons uppfinning fick ett snabbt genombrott i hela världen och redan 1881 användes glödlampor för att lysa upp Savoy Theatre i London. Sedan dröjde det inte många år innan glödlampor gjorde sitt totala segertåg i världen. Men nu är det återtåg, inte segertåg. EU har lagt upp följande tidtabell:

- September 2009 förbud mot alla matta glödlampor och klara 100W-glödlampor
- September 2010 förbud mot klara 75W-glödlampor
- September 2011 förbud mot klara 60W-glödlampor.
- September 2012 förbud mot klara 40W- och klara 25W-glödlampor
- September 2013 skärpta krav på lågenergilampor och LED-lampor
- September 2016 skärpta krav på halogenlampor

Anledningen till att EU vill stoppa glödlampor är att den förbrukar för mycket energi. Och att man i Bryssel har liten tilltro till konsumenternas förmåga att fatta egna beslut. I beslutet från EU jämförs fördelar och nackdelar med olika lampor och sedan är det EU-byråkraterna som ska avgöra hur de ska vägas mot varandra. Vad konsumenterna tycker spelar ingen roll.

Vid sidan av gammeldags belysningsalternativ som fotogen och paraffinljus (som brukar kallas för stearinljus, men moderna ljus innehåller ingen stearin utan istället den oljebaserade komponenten paraffin) finns i huvudsak tre alternativ: halogenlampor, lysdioder och ”lågenergilampor” (lysrör). Halogenlampor förekommer i en hel del moderna armaturer, men för att använda dem krävs dels en transformator som drar ner spänningen (om det ska bli någon besparing att tala om, men besparingen blir ändå bara cirka 25 procent), dels en helt annan fästansordning (två piggas som sticks i sockeln).

Halogen är i princip också en glödlampa,

men den fylls med en halogengas istället för med en ädelgas som i den vanliga glödlampor. Därmed kan man öka temperaturen och belysningseffekten. Marknadskrafterna styr i viss utsträckning mot halogenlampor. Idag är 20 procent av hushållningsbelysningen halogenlampor, 20 procent lysrör/”lågenergilampor” och 60 procent vanliga glödlampor.

Lysdioden är en ganska ny uppfinning och den kan kanske bli något i framtiden. Idag är den dock inte ett realistiskt alternativ – en lampa kostar cirka 500 kronor.

För närvarande är därför ”lågenergilampor” det enda realistiska alternativet. Det finns sådana lampor som kan skruvas in i socklarna på gamla armaturer. Det är dock långtifrån säkert att lampor verkligen

toivo.kuuska@contra.nu
under medverkan av C G Holm

kan användas i den gamla armaturen, eftersom den oftast är bra mycket större än motsvarande gammeldags glödlampa och får försämrade effekt om ventilationen kring lampor inte är bra.

Blygsamma besparingar

Det finns en hel del som kan ifrågasättas när det gäller energibesparingarna med ”lågenergilampor”. För det första kan vilken konsument som helst konstatera att de omvandlingstabeller som tillverkarna av ”lågenergilampor” använder sig av är grovt missvisande. Den konsument som byter en traditionell glödlampa mot en ”lågenergilampa” gör klokt i att satsa på ungefär dubbelt så hög effekt som det står angivet på förpackningen, för att få samma belysningseffekt. Därmed blir besparingen 30–40 procent, inte mer.

”Lågenergilampor” är mycket dyrare i inköp än vanliga glödlampor, främst på grund av att de innehåller mer elektronik och kemikalier och är mer komplicerade att utveckla och tillverka. En glödlampa kostar i en vanlig butik knappt 5 kronor, medan du tvingas betala 50 kronor för motsvarande ”lågenergilampa” (priserna från ICA-butiken närmast Contras redaktion). Å andra sidan har ”lågenergilampor” längre brinntid än dagens glödlampor, men livslängden kan variera kraftigt mellan olika märken. En vanlig glödlampa

har 1000–2000 timmars brinntid. En halogenlampa har 2000–6000 timmars brinntid. En ”lågenergilampa” har normalt minst 3000 timmars brinntid, men redan efter 1000 timmar kan lyseffekten gå ner med 10 procent för de billigare modellerna. De ska också skyddas mot regn och snö, men klarar kyla ner till cirka –30° C. Dock med sämre ljusstyrka, vilket ger mindre besparing.

Vissa lågbudgetlampor klarar inte kyla alls. Om en ”lågenergilampa” tänds/släcks för ofta, kan brinntiden avkortas dramatiskt och snabbt närma sig den vanliga glödlampans. ”Lågenergilampor” har sämre kvalitativa ljusegenskaper än glödlampor och halogenlampor, bland annat sämre färgåtergivning samt mer eller mindre onaturlig ljusfärg – särskilt de billiga budgetlamporna. Många som har sjukdomar som ADHD, elöverkänslighet, SLE, epilepsi (lamporna blinkar mycket snabbt, med samma frekvens som växelströmmen har – eller dubbelt så fort) får förvärrade symptom av ”lågenergilampor”. Moderna ”lågenergilampor” med högfrekvensdriftdon tar flera minuter att värmas upp och nå full ljusstyrka. Fördröjd tändning kan i olika situationer, till exempel på sjukhus, bli en säkerhetsrisk.

En ”lågenergilampa” kan/ska/bör inte tändas inom 2 minuter efter att den släckts. Detta kan bli ett problem om man glömmer något i ett rum och man behöver tända lampor på nytt. Dessutom är många ”lågenergilampor” riktigt sega när de tänds. ”Lågenergilampor” bör bara användas i välventilerade armaturer, eftersom temperaturen i slutna armaturer snabbt kan stiga till nivåer som drastiskt förkortar livslängden på elektroniken. Deras storlek gör att man i många fall är tvungen att ersätta de nuvarande armaturerna med nya som är anpassade speciellt för ”lågenergilampor”.

Miljardinvesteringar

I Storbritannien genomförde DEFRA (Department for Environment, Food and Rural Affairs) för några år sedan en undersökning där man kom fram till att cirka hälften av alla belysningsarmaturer inte kan anpassas till ”lågenergilamporna” utan måste bytas ut. Utbytet beräknades kosta cirka 3 miljarder pund för 23 miljoner

brittiska hushåll. Om vi schablonmässigt räknar om det till 4,5 miljoner hushåll och en pundkurs på 13 kronor blir det 7,5 miljarder kronor för Sveriges del – per år. Det motsvarar cirka 1.700 kronor per hushåll. Till vilken nytta?

”Lågenergilampor” fungerar mycket dåligt (eller inte alls) med vanliga ljussensorer, dimrar med mera. Många sådana lampor kopplade till ett elektriskt nät gör att nätets överföringsförluster ökar, vilket elleverantörerna inte tycker om. De måste kompensera för dessa förluster genom tekniska arrangemang, vilket kostar pengar. För att ta igen dessa förluster kommer de att ta ut ett högre pris på energin

Alla ”lågenergilampor” innehåller det giftiga och miljöfarliga grundämnet kvicksilver och måste därför källsorteras och lämnas till en återvinningsstation. (Vanliga glödlampor innehåller den farliga tungmetallen wolfram).

Kommer till nytta

Besparingen uteblir till stor del eftersom värmelementen får arbeta hårdare för att hålla inomhustemperaturen uppe då belysningen avger mindre värme. För den som har termostatstyrd direktverkande elvärme är besparingen noll, eftersom hela besparingen direkt kompenseras med lika stor ökning av elförbrukning för uppvärmning. På sommaren må det vara att man inte använder någon elenergi för uppvärmning, men i vårt land använder vi inte heller nämnvärt med glödlampsljus, eftersom naturen tillhandahåller full belysning under de tider då människor är uppe.

När det gäller andra typer av uppvärmning blir situationen mer komplex att beräkna, men i de fall ej direktverkande el används till uppvärmning blir resultatet i princip detsamma som vid direktverkande el. Anpassningen sker visserligen inte automatiskt varje minut, men vi kan utgå från att genomsnittsbrukaren anpassar inställningar så att de tar hänsyn till den värme som kommer från elbelysningen, även om det i det enskilda fallet kan innebära antingen mer eller mindre av total elförbrukning. När uppvärmningen sker med andra metoder, till exempel fjärrvärme, innebär det en de facto sänkt energiförbrukning.

EU räknar med att energibesparingarna av ett glödlampsförbud ska bli 40 TWh per år, vilket motsvarar cirka 5 kärnkraftverk. Men av de skäl som vi anfört ovan bör vi halvera den siffran för den södra delen av

EU och räkna med en fjärdedel av effekten i de norra delarna av EU (på grund av hög andel direktverkande elvärme och lågt belysningsbehov under den varma delen av året). I underlaget till EUs beslut står det att besparingen i energikostnad blir ungefär 25–50 euro per hushåll och år. Men då har man räknat att en kWh kostar 20 cent, vilket är ungefär dubbelt så mycket som priset i Sverige. Dessutom är lampkostnaden den tioudubbla för ”lågenergilampor”, vartill kommer investeringarna i nya armaturer. Det är vid en seriös beräkning ytterst tveksamt om det blir några besparingar alls.

En svensk normalvilla förbrukar enligt Energimyndigheten 1 240 kWh per år för belysning. Kostnaden blir då cirka 1.500 kronor och besparingen vid en fullständig övergång till ”lågenergilampor” cirka 500 kronor per år. Det tar tid att få igen investeringarna i nya armaturer och dyra lampor.

Sett i ett nationellt perspektiv används mindre än 10 procent av elförbrukningen för belysningsändamål, och då använder ju redan idag butiker, kontor och liknande nästan uteslutande lysrörsbelysning. Totalt

finns det 1-2 procent av den totala elförbrukningen att spara med hjälp av miljardinvesteringar och med ett ”otrevligare” ljus som oundviklig följd.

Farligt kvicksilver

Därtill följer att den realistiska ersättaren för glödlampen är ”lågenergilampen” som innehåller kvicksilver. Läs i rutan vad Kemikalieinspektionen säger om lampor med kvicksilver!

Kvicksilver anses så farligt att ett generellt förbud mot kvicksilver träder ikraft i Sverige den 1 juni 2009. Det blir förbud att använda kvicksilver i varor samt inom industrin och tandvården. Vissa undantag kommer att medges och industrins slutdatum är först 2013. Varor som redan omfattas av harmoniserande EU-direktiv, såsom batterier, ljuskällor och elektronik, omfattas inte av förbudet. Sverige blir därmed, tillsammans med Norge, det land i världen som har de hårdaste reglerna för kvicksilver. Men det blir OK att använda ”lågenergilampor”; användningen kommer att mångdubblas på grund av glödlampsförbudet.

Kemikalieinspektionens rekommendation om hantering av ”lågenergilampor” 2008-12-11:

Lågenergilampor och lysrör innehåller kvicksilver. I en kall, ny lampa, finns kvicksilver i form av antingen små kvicksilverdroppar, fast amalgam eller kvicksilver/järn-kulor. En lågenergilampa kan innehålla upp till 5 mg kvicksilver medan ett lysrör kan innehålla upp till 10 mg.

När en lampa tänds stiger temperaturen och kvicksilvret förångas, för att till slut fylla lampan med ånga. När lampan efter användning kallnar övergår ångan åter till små droppar och möjligen också i viss mån till amalgam.

Om en kall lampa går sönder sprids kvicksilver, som finns i form av små droppar, i rummet. Kvicksilverdropparna kommer rimligen att snabbt falla till golvet tillsammans med de trasiga lampdelarna och eventuellt glaskross. Om däremot en varm lampa går sönder sprids gasformigt, metalliskt kvicksilver (HgO) i rummets luft.

Kvicksilver i form av vätskedroppar från kalla lampor förväntas inte tas upp via huden i nämnvärd omfattning. Från förorenade händer kan det uppstå exponering via munnen, men även i detta fall är upptaget mycket begränsat. Kvicksilverdroppar kan långsamt förflyktigas och på så sätt leda till viss exponering via inandning om inte de mycket små dropparna tas omhand.

Inga hälsoeffekter förväntas uppstå vid enstaka exponering för kvicksilver. Men eftersom gasformigt kvicksilver lätt tas upp vid inandning och sedan ansamlas i kroppen ska man av försiktighetsskäl undvika exponering för gasformigt kvicksilver. Effekter som kan uppstå vid långvarig exponering för låga koncentrationer drabbar framförallt nervsystemet och hjärnan.

I yrkesmiljö har den tolererbara koncentrationen av oorganiskt kvicksilver bestämts till 30 µg/m³ för

längre tids exponering (8 timmar per dag under en längre tid), enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2005:17. En lampa eller ett lysrör kan innehålla 5000-10000 µg kvicksilver.

Rekommendationer när en kall lampa går sönder

Samla upp lampresterna till exempel med en bit styvt papper eller kartong och lägg dem i en glasburk med lock. Torka därefter golvet med en (liten) fuktig trasa. Lägg sedan även trasan i glasburken, förslut burken och märk den, till exempel med texten ”kan innehålla kvicksilver från en lågenergilampa”. Lämna burken till returhantering som är avsedd för miljöfarligt avfall.

Använd inte dammsugare. Det finns en risk för att dammsugaren ytterligare finfördelar och förångar kvicksilverdropparna och sprider dem i luften. Det ökar risken för inandning.

Rekommendationer när en varm lampa går sönder

Stäng dörrar till rummet där en varm lampa gått sönder. Ventilera rummet (öppna fönster) och lämna rummet. Den europeiska lampbranschorganisationen (ELC) rekommenderar att man lämnar rummet i 20-30 minuter. Samla senare upp lampresterna till exempel med en bit styvt papper eller kartong och torka golvet och andra ytor i närheten av den trasiga lampan med en (liten) fuktig trasa. Lägg lampresterna i en glasburk med lock. Lägg även trasan i glasburken, förslut burken och märk den, till exempel med texten ”kan innehålla kvicksilver från en lågenergilampa”. Lämna burken till returhantering som är avsedd för miljöfarligt avfall.

Använd inte dammsugare. Det finns en risk för att dammsugaren ytterligare finfördelar och förångar kvicksilverdropparna och sprider dem i luften. Det ökar risken för inandning.

BOK-NYTT

Kamrat spion

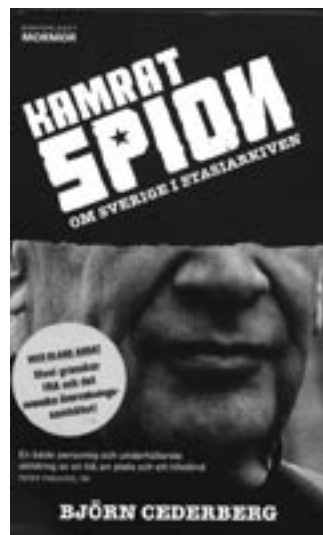
Björn Cederbergs debutbok *Kamrat spion* handlar om ett sjukt samhälle, "DDR". I boken dokumenteras den östtyska säkerhetspolisen Stasis verksamhet och förgreningar till Sverige. Mycket kretsar kring Cederbergs vän, den oppositionelle skribenten Sascha Anderson i Östberlin, som alltid ställde upp med en hjälpare hand... eller tyckte göra det. Efter Berlinmurens fall visade det sig nämligen att Anderson hela tiden varit Stasi-agent.

Ty det var ju så det gick till i den gamla sovjetsatelliten Östtyskland: Stasi var allestädes närvarande, inte bara genom heltidsanställda tjänstemän – vilka utgjorde ett begränsat yrkesskrå – utan också genom vanliga medborgare, vilka med varierande grader av entusiasm spionerade på familjemedlemmar, släktingar, vänner eller arbetskolleger. Ofta värvades sådana så kallade informella medarbetare (IM) genom att det fanns en eller annan hållhake på dem. De kunde, enligt Ce-

derberg, "göra allt från att rapportera om grannens färg på gardinerna till att smugla militärhemlighet".

Björn Cederberg är journalist och dokumentärfilmare och har tidigare producerat en TV-dokumentär om Sascha Anderson. Det var i slutet av 1970-talet som Cederberg första gången kom till Östberlin. "Men jag kom att älska Berlin", tillstår han, "nätterna i det kalla krigets hetaste sektor. Älskade schizofrenin. Det amerikanska Berlin. Det sovjetiska Berlin". Några år senare kom Cederberg och en kvinnlig fotograf till Berlin för att göra ett reportage för vänstertidningen *ETC*, "om alternativa människor på båda sidor muren." Det var så författaren kom i kontakt med Sascha Anderson.

Anderson presenterade sig som "vänstersocialist och fredsaktivist", en titulatur som måste ha imponerat på en vänstervriden dokumentärfilmare från Sverige. Anderson och Cederberg började umgås, och svensken fick möjlighet att när-



vara vid hemliga möten mellan östtyska konstnärer och författare. Cederberg skriver träffande: "I öst kunde man inte säga vad man ville, men folk lyssnade till det lilla som sas. I väst kunde man säga vad man ville, men ingen lyssnade."

Men det hela var alltså bara teater från Andersons sida. Han var i verkligheten en simpel förrädare som angivit alla sina vänner inom den regimkritiska oppositionen till det fruktade Stasi. Chef för Stasi var den legendariske Markus Wolf, mannen som länge var till utseendet okänd inom underrättelsevärlden tills svenska

SÄPO lyckades fotografera honom när han var i Stockholm med sin älskarinna. Cederberg informerar om att Wolf hade flera "konspirativa våningar" i stockholmstrakten, där han tog emot folk från Svenska Freds och andra svenskar som ville göra en insats för östkommunismen.

Cederbergs bok är rikligen försedd med dokumentkopior hämtade från Stasis öppnade arkiv, bland annat om östtyskarnas och sovjeternas ljusskygga aktiviteter i Sverige. Bland grupperingar som övervakades fanns baltiska organisationer, antikommunistiska rörelser som Demokratisk Allians, religiösa organisationer som Slaviska missionen samt judiska/mosaiska församlingen.

Sverige var ett relativt viktigt land för östtyskarna, där speciellt statsminister Olof Palme var en mycket populär person genom sitt famösa förslag om en kärnvapenfri zon i Norden och i Östersjön vilket passade Moskva som hand i handske.

Tommy Hansson
Björn Cederberg: Kamrat spion. 284 sidor. Bokförlaget Mormor.

CONTRA

2 1984...

För tjugofem år sedan hette USAs president Ronald Reagan. Han hade just anslutit sig till tankarna om ett rymdförsvarsprogram, som ibland lite vulgärt kom att kallas "Stjärnornas krig". Contra presenterade programmets grunddrag. Först idag har en del komponenter i programmet blivit operativa. Men satsningarna innebar ett avgörande inslag i den kamp som gick under namnet det Kalla Kriget. Rymdförsvars-

programmet var det som satte sista spiken i Sovjetkommunismens kista. Det var början till slutet av förtrycket för flera hundra miljoner människor i Östeuropa.

Ett land där inga förändringar till det bättre skett är Nordkorea. Situationen i Nordkorea behandlades i en artikel i Contra. Aktuellt då var det nordkoreanska bombattentatet mot en sydkoreansk regeringsdelegation på besök i Burma.

Den amerikanske presidenten Ronald Reagan hade besökt stilleståndslinjen mellan de två koreanska staterna för att understryka sitt stöd för Sydkorea.

Contra hade också en artikel som visade att den svenska u-hjälpen inte gick till de fattiga länder, som mest behövde hjälp, utan till socialistiska länder som ägnade sig åt militära äventyrligheter.

...för tjugofem år sedan